

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Raport

MONITORIZAREA MODULUI
DE OCUPARE/ÎNCETARE
A FUNCȚIILOR PUBLICE
ÎN ANUL 2016

Chișinău, 2017

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

RAPORT

MONITORIZAREA MODULUI DE OCUPARE / ÎNCETARE A FUNCȚIILOR PUBLICE ÎN ANUL 2016

*Raport elaborat pentru Asociația Promo-LEX
de Mariana Kalughin, expert independent*

Chișinău, 2017

Redactor: Doina Dumbrăveanu-Munteanu
Design, machetare și tipar: „FOXTROT” SRL
Sursa imaginii de pe coperta: freepic.org

Asociația Promo-LEX
Ștefan cel Mare 127, Chișinău, Moldova
tel./fax: (+373 22) 45 00 24, 44 96 26
info@promolex.md
www.promolex.md

SE DISTRIBUIE GRATUIT

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație.

Studiul este realizat în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Opiniile exprimate în Raportul „Monitorizarea modului de ocupare/încetare a funcțiilor publice în anul 2016” aparțin autorului și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorului.

CUPRINS

CONSIDERAȚII PREALABILE: REPERE METODOLOGICE	4
I. CADRUL LEGAL.....	7
1. Cadrul legal privind ocuparea/încetarea raporturilor de serviciu în funcțiile de demnitate publică	7
2. Cadrul legal privind ocuparea/încetarea funcțiilor publice de conducere de nivel superior și a funcțiilor publice de conducere	13
3. Cadrul legal privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice	17
4. Cadrul legal privind testarea la poligraf	18
II. CADRUL INSTITUȚIONAL	23
1. Comisiile pentru organizarea și desfășurarea concursului de ocupare a funcțiilor de demnitate publică	23
2. Comisiile pentru organizarea și desfășurarea concursului de ocupare a funcțiilor publice de conducere de nivel superior și a funcțiilor publice de conducere	25
3. Cadrul instituțional privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice	27
4. Cadrul instituțional privind testarea la poligraf	28
III. PUNEREA ÎN APLICARE	30
1. Considerații generale	30
2. Considerații speciale privind funcțiile monitorizate	32
3. Punerea în aplicare a prevederilor privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice	36
4. Punerea în aplicare a prevederilor privind testarea la poligraf	38
IV. FINALITATEA.....	39
1. Legalitatea	39
2. Independența	40
3. Integritatea.....	41
4. Transparența	43
CONSIDERAȚII FINALE: CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	45

CONSIDERAȚII PREALABILE: REPERE METODOLOGICE

În perioada 26.07.2016–25.07.2019, Asociația Promo-LEX implementează proiectul „Democrație, Transparență și Responsabilitate” în cadrul Programului Monitorizarea Proceselor Democratice. În scopul promovării cetățeniei active și sporirii responsabilității politice a autorităților și a altor actori politici, sunt prevăzute activități de monitorizare, sensibilizare a opiniei publice și advocacy în problemele ce vizează procesele de guvernare și procesele politice.

În acest context, se monitorizează modul în care s-au aplicat prevederile legale care reglementează ocuparea/încetarea funcțiilor de demnitate publică, funcțiilor publice de conducere de nivel superior și a funcțiilor publice de conducere. Prezentul Raport constituie primul raport în acest sens, perioada monitorizată fiind anul 2016.

Activitatea de monitorizare are drept scop analiza și evaluarea practicilor aplicate de către subiecții monitorizați în asigurarea respectării cadrului legal privind ocuparea/încetarea funcțiilor de demnitate publică; afuncțiilor publice de conducere de nivel superior și afuncțiilor publice de conducere, precum și elaborarea recomandărilor în vederea îmbunătățirii prevederilor legale și a practicilor.

În vederea realizării scopului, sunt urmărite următoarele obiective:

- analiza și evaluarea cadrului legal relevant scopului monitorizării (legi și acte normative subordonate);
- analiza și evaluarea cadrului instituțional relevant scopului monitorizării (înființarea și funcționarea comisiilor de concurs);
- analiza și evaluarea nivelului de punere în aplicare a prevederilor legale relevante scopului monitorizării;
- analiza și evaluarea finalității, prin aceasta înțelegându-se garantarea principiilor legalității, independenței, integrității și transparenței, prin punerea în aplicare a unui cadru legal și instituțional, dar și a practicilor existente;
- formularea recomandărilor în vederea îmbunătățirii prevederilor legale și a practicilor existente.

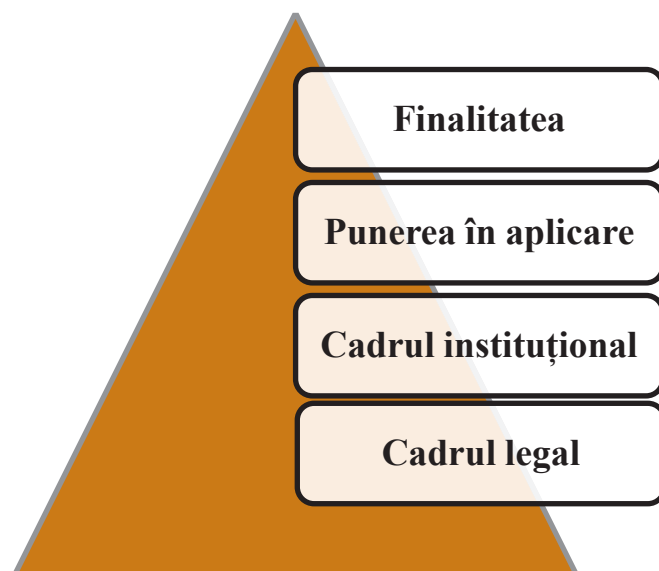
Subiecți ai monitorizării constituie Președintele R. Moldova, Parlamentul, Guvernul (inclusiv instituțiile subordonate acestora).

Obiect al monitorizării constituie modul de ocupare/încetare a funcțiilor de demnitate publică; a funcțiilor publice de conducere de nivel superior, precum și a funcțiilor publice de conducere. Pornind de la numirile/încetările funcțiilor în perioada monitorizată (perioada anului 2016), sunt monitorizate în special următoarele funcții:

Prim-ministru, prim-viceprim-ministru, viceprim-ministru	pfdp
Ministru, viceministru	pfdp
Secretar general, secretar general adjunct al Guvernului	pfdp
Director general (director) al autorității administrative centrale	pfdp
Judecător al Curții Constituționale	pfdp
Președinte, vicepreședinte, judecător al CSJ	pfdp
Președinte, vicepreședinte, judecător al curții de apel	pfdp
Președinte, vicepreședinte, judecător al judecătoriei	pfdp

Procuror General	pfdp
Avocat al Poporului, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului	pfdp
Președinte, vicepreședinte, membru al Curții de Conturi	pfdp
Director, director adjunct al SIS	pfdp
Guvernator, prim-viceguvernator, viceguvernator, membru al Consiliului de supraveghere al BNM	pfdp
Director, director adjunct al ANRCETI	pfdp
Șef, șef adjunct al Oficiului teritorial al Cancelariei de Stat	pfdp
Director, director adjunct al SPPS	pfdp
Director, director adjunct al CNPDCP	pfdp
Director general, director general adjunct al ANSA	pfdp
Director general al CNAM	pfdp
Președinte al CNAS	pfdp
Agent guvernamental – reprezentant al Guvernului R. Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului	pfdp
Secretar de stat al ministerului	fpcns
Adjunct al conducătorului autorității administrative	fpcns
Conducător, adjunct al conducătorului aparatului autorității publice	fpcns
Conducător, adjunct al conducătorului al organului din subordinea ministerelor și altor autorități administrative	fpc
Conducător, adjunct al conducătorului al subdiviziunii interioare a autorității publice	fpc

Monitorizarea este multe-aspectuală și se axează, pornind de la obiective, pe următoarele dimensiuni:

În procesul monitorizării sunt utilizate următoarele metode:

- analiza cadrului legal relevant (în redacția în vigoare în perioada monitorizată). Analiza cadrului legal se efectuează prin prisma vulnerabilității normelor de drept, identificându-se deficiențele normative (lacune de drept, formulări ambigui, coliziuni ale normelor de drept, norme de trimitere și de blanchetă, norme în alb, discreții excesive ale autorităților

publice, cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor, lipsa/insuficiența mecanismelor de responsabilizare/contestare etc.);

- prelevarea și sinteza (generalizarea) datelor cantitative relevante scopului monitorizării, inclusiv prin solicitarea de informații;
- exemplificarea carențelor (legale, instituționale, de aplicare) prin studii de caz;
- evaluarea dimensiunilor potrivit următoarei grile orientative de evaluare:

Cadrul legal	Zero	Nu există prevederi
	Minim	Există prevederi, însă acestea nu acoperă decât unele situații/aspecte/proceduri și/sau sunt confuze/inaplicabile
	Mediu	Există prevederi, însă acestea nu acoperă toate situațiile/aspectele/procedurile și/sau nu sunt suficient de clare/aplicabile
	Maxim	Există prevederi, acestea acoperind toate situațiile/aspectele/procedurile, fiind clare/aplicabile
Cadrul instituțional	Zero	Nu au fost înființate entități (comisii de concurs) care ar pune în aplicare prevederile legale
	Minim	Au fost înființate entități, însă acestea nu au funcționat efectiv
	Mediu	Au fost înființate entități, însă acestea au funcționat limitat sau ineficient
	Maxim	Au fost înființate entități, care au funcționat plenar și eficient
Punerea în aplicare	Zero	Prevederile nu se pun în aplicare
	Minim	Prevederile se pun în aplicare, însă limitat
	Mediu	Prevederile se pun în aplicare, însă ineficient
	Maxim	Prevederile se pun în aplicare plenar și eficient
Finalitatea	Zero	Nu sunt garantate principiile legalității, independenței, integrității, transparenței
	Minim	Sunt garantate principiile, însă limitat
	Mediu	Sunt garantate principiile, însă ineficient
	Maxim	Sunt garantate principiile plenar și eficient

Este de menționat că evaluarea nu urmărește cuantificarea numerică exactă a fiecărei dimensiuni, ci captarea unei imagini de ansamblu a problemelor.

Pornind de la scopul monitorizării, sunt utilizate următoarele surse de bază:

- informațiile furnizate de autorități;
- informațiile plasate pe web site-urile oficiale ale autorităților;
- informațiile conținute în rapoartele (notele analitice) elaborate de autorități;
- rapoarte, studii, cercetări relevante scopului monitorizării elaborate de alte asociații obștești;
- declarații, comunicate de presă, publicații mass-media, în special investigații jurnalistice, relevante scopului monitorizării.

I. CADRUL LEGAL

1. Cadrul legal privind ocuparea/încetarea funcțiilor de demnitate publică

Regimul general al funcției de demnitate publică, statutul juridic al persoanei care ocupă această funcție, precum și alte raporturi ce decurg din exercitarea funcției de demnitate publică, sunt reglementate de Legea nr. 199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică (Legea nr. 199/2010).

Scopul declarat al legii enunțate constă în asigurarea unui management eficient al raporturilor gestionate de către persoanele cu funcții de demnitate publică în interesul societății și al statului.

În sensul art. 2 din Legea nr. 199/2010, funcțiile de demnitate publică se instituie în temeiul actelor emise de Parlament, de Președintele R. Moldova și de Guvern, în limitele competențelor stabilite de Constituție și de alte legi. Funcția de demnitate publică este o funcție publică ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, sau indirect, prin numire în condițiile legii. Persoanele care exercită funcții de demnitate publică sunt demnitari, lista acestora fiind specificată în anexă la legea citată.

Legea nr. 199/2010, pe lângă dispozițiile generale, conține prevederi referitoare la exercitarea mandatului, remunerarea muncii și garanții sociale, suspendarea și încetarea mandatului, răspunderea demnitarului.

Evident, pornind de la scopul monitorizării, ne interesează în mod special normele ce țin de ocuparea funcției de demnitate publică (art. 6), incompatibilități (art. 12), încetarea mandatului (art.22), precum și răspunderea demnitarului art. (23).

Referitor la aceste norme, remarcăm:

- lipsa unor exigențe generale pentru candidații la funcțiile de demnitate publică, cum ar fi cetățenia, domiciliul, studiile, experiența, reputația;
- utilizarea unor noțiuni nedefinite de legislație (activitate didactică și științifică) în stabilirea incompatibilităților, fapt care generează interpretări echivoce și practici neuniforme în aplicare;
- lipsa unor prevederi generale care s-ar referi la temeiurile încetării mandatului înainte de termen;
- discreția excesivă în angajarea/neangajarea răspunderii demnitarului.

Este de menționat că Legea nr. 199/2010 constituie o lege generală. În virtutea art. 3 alin. (2), prevederile legii se aplică demnitarului în parte, în condițiile în care statutul acestuia nu este reglementat prin legi speciale. În cazul în care soluțiile juridice prevăzute de Legea nr. 199/2010 și de legea specială care reglementează activitatea demnitarului respectiv diferă, se aplică prevederile legii speciale corespunzătoare.

---

¹ Legea nr. 199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Monitorul Oficial al R. Moldova, 2010, nr. 194–196, art. 637.

Totuși, chiar dacă Legea nr. 199/2010 este o lege-cadru, în vederea uniformizării practicilor, este recomandabil:

- de dezvoltat Legea nr. 199/2010 prin prevederi generale referitoare la exigențele funcției de demnitate publică;
- de definit în legislație (eventual în Legea nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale² (Legea nr. 133/2016)) noțiunile de activitate didactică și științifică;
- de dezvoltat Legea nr. 199/2010 prin prevederi generale care ar enumera temeiurile încetării mandatului înainte de termen;
- de fortificat mecanismele de responsabilizare a demnitarilor, prin excluderea, la art. 23 alin. (3) din Legea nr. 199/2000, a cuvântului „poate”, redând textul normei în următoarea redacție „Neexecutarea sau executarea necorespunzătoare de către persoana cu funcție de demnitate publică a obligațiilor, prerogativelor și competențelor sale, indiferent de prezența culpei, atrage după sine revocarea sau eliberarea din funcție.” Astfel, se va diminua discreția în revocarea sau eliberarea din funcție a demnitarului în cazul în care acesta nu execută sau execută necorespunzător obligațiile, prerogativele și competențele sale.

Insistăm asupra acestor recomandări, cu atât mai mult cu cât legislația specială care vizează anumite categorii de demnitari, în bună parte, conține aceleași carențe. Detalii în sensul celor expuse se conțin în tabelul care urmează:

Ocuparea funcției	Incompatibilități / Răspundere / Încetarea funcției
<i>Legea nr. 64 din 31.05.1990 cu privire la Guvern³</i>	
Art. 4 – pentru membrii Guvernului, normele nu conțin decât cerințele cetățeniei și domiciliului. Legea este lacunară în partea ce ține de studiile, experiența și reputația candidaților la aceste funcții.	Articolele 6 și 7 – normele nu oferă suficientă siguranță membrilor Guvernului, unul din temeiurile demisiei (exprimarea votului de neîncredere) fiind la discreția nestingherită a Parlamentului.
Art. 21 – cu referire la miniștri și viceministri, normele nu oferă mai multe detalii în partea ce ține de exigențele, cărora ar trebui să corespundă candidații.	Art. 29 – cu referire la membrii Guvernului, în enumerarea funcțiilor incompatibile, se utilizează noțiunile de funcție retribuită, noțiune care ar necesita clarificări, eventual, în Legea nr. 133/2016. ANI remarcă interpretarea echivocă în practica judiciară a cazurilor de incompatibilitate în dependență de prezența factorului muncii remunerate. ⁴ La fel se utilizează noțiunea de activitate științifico-pedagogică, noțiune, care ar necesita definire în Legea nr. 133/2016.
Art. 22 – cu referire la conducătorii altor autorități administrative centrale decât ministerele, normele nu conțin prevederi imperative referitoare la exigențele, cărora ar trebui să corespundă candidații.	Legislația națională este lacunară în ce privește responsabilitatea ministerială, prevederi care sunt absolut necesare într-un stat care se declară orientat spre asigurarea integrității agenților publici.

² Legea nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 245–246, art. 513.

³ Legea nr. 64 din 31.05.1990 cu privire la Guvern, republicată, Monitorul Oficial al RM, 2002, nr. 131–133, art. 1018, abrogată prin Legea nr. 136 din 07.07.2017 cu privire la Guvern, Monitorul Oficial al RM, 2017, nr. 252, art. 412.

⁴ <http://ani.md/ro/node/147>, Autoritatea Națională de Integritate, Raportul anual de activitate – 2016, Chișinău, 2017, p. 20.

*Regulamentul privind organizarea și funcționarea Cancelariei de Stat,
aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 657 din 06.11.2009⁵*

Pct. 9 – nu se impun careva exigențe conducătorilor Cancelariei de Stat.

Pct. 9 – normele nu sunt dezvoltate în partea ce ține de temeiurile încetării funcțiilor de secretar general și secretar general adjunct al Guvernului.

Actul nu conține prevederi speciale în partea ce ține de incompatibilități și răspundere.

*Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției Turismului,
aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 851 din 21.12.2009⁶*

Pct. 11 – actul este lacunar în ceea ce privește exigențele impuse funcțiilor de conducători ai AT.

Pct. 11 – actul este lacunar în ceea ce privește temeiurile încetării funcțiilor de conducători ai AT.

Actul nu conține prevederi speciale în partea ce ține de incompatibilități și răspunderea conducătorilor AT.

*Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției Relații Funciare și
Cadastru, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 383 din 12.05.2010⁷*

Pct. 9 – actul este lacunar în ceea ce privește exigențele impuse funcțiilor de conducători ai ARFC.

Pct. 9 – actul este lacunar în ceea ce privește temeiurile încetării funcțiilor de conducători ai ARFC.

Actul nu conține prevederi speciale în partea ce ține de incompatibilități și răspunderea conducătorilor ARFC.

*Regulamentul privind organizarea și funcționarea Biroului Național de Statistică,
aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1034 din 29.12.2011⁸*

Pct. 11 – actul este lacunar în ceea ce privește exigențele impuse funcțiilor de conducători ai BNS.

Pct. 11 – actul este lacunar în ceea ce privește temeiurile încetării funcțiilor de conducători ai BNS.

Actul nu conține prevederi speciale în partea ce ține de incompatibilități și răspunderea conducătorilor BNS.

*Regulamentul privind organizarea și funcționarea Biroului Relații Interetnice,
aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 43 din 02.02.2010⁹*

Punctele 10 și 11 – actul este lacunar în ceea ce privește exigențele impuse funcțiilor de conducători ai BRI.

Punctele 10 și 11 – actul este lacunar în ceea ce privește temeiurile încetării funcțiilor de conducători ai BRI.

Actul nu conține prevederi speciale în partea ce ține de incompatibilități și răspunderea conducătorilor BRI.

- 5 Hotărârea Guvernului nr. 657 din 06.11.2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea, structurii și efectivului-limită ale Cancelariei de Stat, Monitorul Oficial al RM, 2009, nr. 162, art. 724.
- 6 Hotărârea Guvernului nr. 851 din 21.12.2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției Turismului, a structurii și efectivului-limită ale acesteia, Monitorul Oficial al RM, 2009, nr. 191–192, art. 928.
- 7 Hotărârea Guvernului nr. 383 din 12.05.2010 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției Relații Funciare și Cadastru, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, Monitorul Oficial al RM, 2010, nr. 75–77, art. 453.
- 8 Hotărârea Guvernului nr. 1034 din 29.12.2011 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Biroului Național de Statistică, structurii, componenței nominale a Colegiului și efectivului-limită al acestuia, Monitorul Oficial al RM, 2012, nr. 1–6, art. 16.
- 9 Hotărârea Guvernului nr. 43 din 02.02.2010 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Biroului Relații Interetnice, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, Monitorul Oficial al RM, 2010, nr. 18–19, art. 80.

Legea nr. 317 din 13.12.1994 cu privire la Curtea Constituțională¹⁰

Art. 11 alin. (1) – normele conțin anumite exigențe pentru candidații la funcțiile de membri ai Curții Constituționale, însă fără a se referi la exigența reputației.

Articolele 18 și 19 – actul conține temeiurile încetării funcției și, implicit, modul de angajare a răspunderii membrului Curții Constituționale.

Art. 11 alin. (3) și art. 15 – în enumerarea incompatibilităților se utilizează noțiuni ambigue și nedefinite de lege (de ex.: funcție retribuită, activitate didactică și științifică).

Legea nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului¹¹

Art. 6–11 – Norme care conțin exigențe pentru candidații la funcțiile de judecător. În ceea ce privește actele care urmează a fi depuse de către candidați pentru a participa la concurs, solicitarea depunerii declarației de avere și interese personale este confuză. Or, pornind de la prevederile art. 3 din Legea nr. 133/2016, candidații la funcții nu sunt subiecți ai declarării averii și intereselor personale, iar CSM nu este organ de control al declarațiilor. Totodată, este de menționat discreția nelimitată a membrilor Parlamentului în numirea candidatului în funcția de judecător al CSJ. Este importantă modificarea normelor, inclusiv a celor constituționale, astfel încât numirea în aceste funcții să fie efectuată de către Președintele RM care, spre deosebire de Parlament, poate fi obligat, prin lege, să numească candidatul propus repetat de CSM în funcția de judecător.

Art. 25 – atragem atenția asupra posibilități limitate de a contesta hotărârile CSM. Potrivit art. 25 alin. (1) din Legea nr. 947 din 19.07.1995 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii¹², hotărârile CSM pot fi contestate, la CSJ, de orice persoană interesată, în termen de 15 zile de la data comunicării, doar în partea ce se referă la procedura de emitere/adoptare. Aceeași problemă a fost sesizată și de către Grupul de State contra Corupției¹³. În runda a patra de evaluare, R. Moldova i s-a recomandat să monitorizeze faptul că CSM își motivează hotărârile într-o manieră adecvată, iar hotărârile CSM, inclusiv fondul acestora, pot face obiectului unui control jurisdicțional.

Art. 8 – se utilizează noțiunile de funcție sau activitate remunerată, activitate didactică, științifică, referitor la care atragem atenția asupra problemei interpretabilității și nedefinirii în legislație.

Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură¹⁴

Articolele 17 și 22 – sunt enumerate exigențele față de candidatul la funcția de Procuror General.

Reiterăm caracterul discutabil al prezentării declarației de avere și interese personale de către candidați. Or, similar candidatului la funcția de judecător, candidatul la funcția de Procuror General, nu este subiect al declarării averii și interesele personale, iar CSP nu este organ de control.

Art. 58 alin. (6) – norme suficient de clare în ceea ce privește încetarea funcției.

Art. 14 – în enumerarea incompatibilităților se utilizează noțiuni nedefinite în legislație (de ex.: activitate didactică și științifică).

10 Legea nr. 317 din 13.12.1994 cu privire la Curtea Constituțională, Monitorul Oficial al RM, 1995, nr. 8, art. 86.

11 Legea nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, republicată, Monitorul Oficial al RM, 2013, nr. 15–17, art. 63.

12 Legea nr. 947 din 19.07.1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, Monitorul Oficial al RM, 2013, nr. 15–17, art. 65.

13 <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/168075bb45>, Group of States against Corruption, Fourth evaluation round, Evaluation report, Republic of Moldova, p. 48.

14 Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 69–77, art. 113.

Legea nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului¹⁵

Articolele 6–9 – norme care enumeră exigențele impuse candidaților la funcția de Avocat al Poporului, inclusiv procedurile de concurs.

Atragem atenția asupra necesității unui act legislativ unic care să prevadă modul de organizare și desfășurare de către Parlament a concursului pentru ocuparea funcțiilor de demnitate publică.

Art. 14 – norme suficient de clare în ceea ce privește încetarea funcției de Avocat al Poporului.

Art. 10 – se utilizează noțiuni nedefinite în legislație (de ex.: activitate didactică, științifică și de creație).

Legea Curții de Conturi, nr. 261 din 05.12.2008¹⁶

Articolele 17–18 – prevederi care stabilesc, inclusiv, exigențe față de candidații la funcția de membru al Curții de Conturi.

Art. 21 – norme suficient de clare referitoare la încetarea mandatului.

Art. 20 alineatele (4)–(5) – atragem atenția asupra utilizării noțiunilor de activitate didactică, științifică și de creație, noțiuni nedefinite în legislația națională, dar și asupra caracterului interpretabil al noțiunii de activitate remunerată.

Legea nr. 753 din 23.12.1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova¹⁷

Art. 13 – lipsa prevederilor referitoare la exigențele impuse candidaților la funcțiile de conducători ai SIS.

Art. 13 – unul din temeiurile eliberării din funcție a directorului SIS constituie exprimarea neîncrederii, nefiind clare nici procedurile aplicabile, nici motivele care ar justifica aplicarea acestui articol.

Actul este lacunar în ceea ce privește temeiurile încetării funcției de director adjunct al SIS, dar și în partea ce ține de incompatibilitățile funcțiilor de director și director adjunct al SIS.

Legea nr. 548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei¹⁸

Articolele 22–23 – prevederi suficient de clare referitoare la numirea membrilor organelor de conducere ale BNM.

Art. 23 alin. (10) – ar fi bine de specificat care dintre abateri constituie abateri grave, temei pentru revocarea din funcție a membrilor organelor de conducere ale BNM.

Art. 25 – cu referire la prevederile referitoare la incompatibilitățile funcțiilor, similar altor categorii de demnitari, reiterăm faptul nedefinirii noțiunilor de activitate didactică și științifică, precum și confuzia generată de aplicarea noțiunii de activitate remunerată.

¹⁵ Legea nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului, Monitorul Oficial al RM, 2014, nr. 110–114, art. 278.

¹⁶ Legea Curții de Conturi, nr. 261 din 05.12.2008, Monitorul Oficial al RM, 2008, nr. 237–240, art. 864.

¹⁷ Legea nr. 753 din 23.12.1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Monitorul Oficial al RM, 1999, nr. 156, art. 764.

¹⁸ Legea nr. 548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, republicată, Monitorul Oficial al RM, 2015, nr. 297–300, art. 544.

Legea comunicațiilor electronice, nr. 241 din 15.11.2007¹⁹

Art. 11 – nu sunt înaintate careva exigențe în partea ce ține de reputația conducerii ANRCETI. Art. 11 – prevederi suficient de clare referitoare la încetarea funcțiilor și incompatibilități.

Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 845 din 18.12.2009²⁰

Punctele 5 și 15 – atragem atenția asupra lipsei prevederilor care ar impune careva exigențe șefului și șefului adjunct al oficiului teritorial al Cancelariei de Stat. Punctele 5 și 15 – atragem atenția asupra lipsei prevederilor referitoare la temeiurile încetării funcțiilor și incompatibilități.

Legea nr. 134 din 13.06.2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat²¹

Art. 8 alineatele (1)–(2) – nu se impun exigențe pentru deținerea funcțiilor de director și director adjunct al SPPS. Art. 8 alineatele (1)–(2) – lipsesc prevederi speciale care să reglementeze temeiurile încetării funcțiilor și regimul incompatibilităților.

Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal²²

Art. 22 – în enumerarea exigențelor, nu se regăsește exigența reputației pentru candidații la funcția de conducător al CNPDCP. Art. 22 enumeră temeiurile încetării funcțiilor. Ar fi recomandabilă, pentru a da previzibilitate și siguranță normelor, concretizarea noțiunii de încălcare gravă a obligațiilor funcționale prevăzute de legislație.

Este de reținut, similar altor categorii de demnitari, nedefinirea, în legislația națională, a noțiunii de activitate didactico-științifică.

Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 51 din 16.01.2013²³

Punctele 9–10 – nu se impun exigențe speciale funcțiilor de conducători ai ANSA. Punctele 9–10 – nu se specifică temeiurile speciale ale încetării funcțiilor, dar nici regimul incompatibilităților.

Statutul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 156 din 11.02.2002²⁴

Pct. 27 – nu se impun exigențe speciale funcțiilor de conducători ai CNAM. Pct. 30 – se specifică temeiurile de încetare a funcției de director general. Lipsesc prevederi speciale care să reglementeze regimul de incompatibilități.

19 Legea comunicațiilor electronice, nr. 241 din 15.11.2007, Monitorul Oficial al RM, 2008, nr. 51–54, art. 155.

20 Hotărârea Guvernului nr. 845 din 18.12.2009 cu privire la oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat, Monitorul Oficial al RM, 2009, nr. 189–190, art. 923.

21 Legea nr. 134 din 13.06.2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat, republicată, Monitorul Oficial al RM, 2015, nr. 361–369, art. 673.

22 Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, Monitorul Oficial al RM, 2011, nr. 170–175, art. 492.

23 Hotărârea Guvernului nr. 51 din 16.01.2013 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Monitorul Oficial al RM, 2013, nr. 15–17, art. 89.

24 Hotărârea Guvernului nr. 156 din 11.02.2002 cu privire la aprobarea Statutului Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Monitorul Oficial al RM, 2002, nr. 27–28, art. 232.

Statutul Casei Naționale de Asigurări Sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 937 din 13.11.2014²⁵

Pct. 12 – lipsesc prevederi speciale care ar impune exigențe pentru candidații la funcția de președinte al CNAS.

Pct. 12 – lipsesc prevederi speciale care să specifice temeiurile încetării funcției de președinte al CNAS, dar și prevederi care ar reglementa regimul de incompatibilități.

Legea nr. 151 din 30.07.2015 cu privire la Agentul guvernamental²⁶

Art. 2 – prevederi care enumeră exigențele funcției de Agent guvernamental.

Art. 4 – prevederi clare referitoare la temeiurile încetării funcției.

Art. 3 alin. (1) – în reglementarea regimului de incompatibilități se utilizează noțiuni care generează o interpretare echivocă (activitate remunerată), precum și noțiuni nedefinite în lege (de ex.: activitate didactică, științifică și de creație).

2. Cadrul legal privind ocuparea/încetarea funcțiilor publice de conducere de nivel superior și a funcțiilor publice de conducere

Regimul juridic al funcției publice, statutul funcționarului public, raporturile juridice dintre funcționarii publici și autoritățile publice, precum și alte raporturi ce decurg din acestea sunt reglementate de Legea nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public²⁷ (Legea nr. 158/2008).

Legea citată conține prevederi referitoare la instituirea și clasificarea funcțiilor publice, categoriile de funcționari publici, managementul funcției publice și al funcționarilor publici, drepturile și obligațiile funcționarului public, incompatibilități și restricții, cariera funcționarilor publici, modificarea și suspendarea raporturilor de serviciu, răspunderea funcționarului public, încetarea raporturilor de serviciu.

În virtutea art. 7 alin. (1) din Legea nr. 158/2008, funcțiile publice se clasifică în următoarele categorii:

- funcțiile publice de conducere de nivel superior;
- funcțiile publice de conducere;
- funcțiile publice de execuție.

În sensul art. 8 din Legea nr. 158/2008, funcționarii publici de conducere de nivel superior realizează managementul nivelului superior al autorităților publice. Categoria funcționarilor publici de conducere de nivel superior include persoanele care sunt numite în una din următoarele funcții publice de conducere de nivel superior:

- secretar de stat al ministerului, adjunct al conducătorului autorității administrative;

²⁵ Hotărârea Guvernului nr. 937 din 13.11.2014 cu privire la aprobarea Statutului Casei Naționale de Asigurări Sociale, Monitorul Oficial al RM, 2014, nr. 345–351, art. 1012.

²⁶ Legea nr. 151 din 30.07.2015 cu privire la Agentul guvernamental, Monitorul Oficial al RM, 2015, nr. 224–233, art. 455.

²⁷ Legea nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Monitorul Oficial al RM, 2008, nr. 230–232, art. 840.

- conducător și adjunct al conducătorului aparatului autorității publice (Parlamentul, Președintele R. Moldova, CSM, Curtea Constituțională, CSJ, PG, Curtea de Conturi, CNA, Oficiul Avocatului Poporului).

Ocuparea funcției publice de conducere de nivel superior care este vacantă se face prin concurs. Pentru a ocupa o funcție publică de conducere de nivel superior, persoana trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele cerințe:

- să respecte condițiile prevăzute la art. 27 din Legea nr. 158/2008;
- să aibă studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă;
- să aibă cel puțin 5 ani vechime în specialitatea/profilul funcției publice respective;
- să aibă experiență managerială de cel puțin 2 ani.

Art. 27 stabilește condițiile pentru a candida la o funcție publică. Astfel, la o funcție publică poate candida persoana care îndeplinește următoarele condiții de bază:

- deține cetățenia R. Moldova;
- posedă limba de stat și limbile oficiale de comunicare interetnică vorbite în teritoriul respectiv în limitele stabilite de lege;
- are capacitate deplină de exercițiu;
- nu a împlinit vârsta necesară obținerii dreptului la pensie pentru limită de vârstă;
- este aptă, din punct de vedere al stării sănătății, pentru exercitarea funcției publice, conform certificatului medical eliberat de instituția medicală abilitată, dacă pentru funcția respectivă sunt stabilite cerințe speciale de sănătate;
- are studiile necesare prevăzute pentru funcția publică respectivă;
- în ultimii 5 ani nu a fost destituită dintr-o funcție publică conform art. 64 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 158/2008²⁸ sau nu i-a încetat contractul individual de muncă pentru motive disciplinare;
- nu are antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție;
- nu este privată de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, ca pedeapsă de bază sau complementară, ca urmare a sentinței judecătorești definitive prin care s-a dispus această interdicție.

Numirea în funcție a funcționarilor publici de conducere de nivel superior, modificarea, suspendarea și încetarea raporturilor de serviciu se fac, în condițiile legii, după caz, de către Guvern sau conducătorii autorităților publice respective, pentru funcțiile publice specificate.

Pentru ocuparea prin concurs a funcțiilor de secretar de stat al ministerului și adjunct al conducătorului autorității administrative se instituie o comisie permanentă formată din 7 membri specialiști cu activitate și experiență remarcabilă în administrația publică, desemnați de Guvern. Structura, criteriile de desemnare a membrilor, atribuțiile și modul de organizare și funcționare a comisiei menționate se reglementează de Regulamentul cu privire la ocuparea funcției publice, aprobat

28 În conformitate cu prevederile citate, persoana/organul care are competența legală de numire în funcție va dispune destituirea din funcția publică printr-un act administrativ în următoarele cazuri: a) drept sancțiune disciplinară, aplicată pentru încălcarea prevederilor art. 22 alin. (1) lit. f1), precum și pentru săvârșirea unei abateri disciplinare, dacă anterior au fost aplicate sancțiuni disciplinare nestinse în modul stabilit; b) drept sancțiune disciplinară, aplicată pentru săvârșirea unei abateri disciplinare care a avut consecințe grave.

prin Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11.03.2009²⁹. Regulamentul citat stabilește și procedura de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției publice, dar și atribuțiile factorilor implicați în procesul de organizare și desfășurare a concursului.

Pentru ocuparea prin concurs a funcțiilor de conducător și adjunct al conducătorului aparatului autorităților publice specificate se instituie comisii de concurs, conform prevederilor actelor normative adoptate de autoritățile publice respective. Nu deținem informații referitoare la măsura în care aceste norme sunt puse în aplicare de Președintele R. Moldova. Regulamentul Aparatului Președintelui Republicii Moldova, aprobat prin Decretul Președintelui nr. 47 din 27.04.2012³⁰, nu conține decât prevederi sumare în ceea ce privește conducătorii Aparatului Președintelui R. Moldova. Astfel, potrivit articolelor 9 și 11 din Regulamentul citat, Aparatul Președintelui R. Moldova este condus de către secretarul general și de către un secretar general adjunct, numiți în funcție și eliberați din funcție printr-un decret al Președintelui R. Moldova. În cazul absenței temporare a secretarului general al Aparatului Președintelui R. Moldova, funcțiile acestuia sunt exercitate de către secretarul general adjunct, desemnat în modul stabilit.

În sensul art. 9, categoria funcționarilor publici de conducere include persoanele numite, în condițiile Legii nr. 158/2008, în una din următoarele funcții publice de conducere:

- conducător și adjunct al conducătorului organului din subordinea ministerelor și altor autorități administrative;
- conducător și adjunct al conducătorului subdiviziunii interioare a autorității publice;
- conducător și adjunct al conducătorului serviciului desconcentrat al autorității publice;
- conducător și adjunct al conducătorului serviciului descentralizat, organizat în unitatea administrativ-teritorială și în unitatea teritorială autonomă cu statut special;
- secretar al consiliului satului (comunei), sectorului, orașului (municipiului), raionului și secretar al preturii;
- pretor și vicepretor al sectorului municipiului Chișinău;
- șef al secretariatului instanței judecătorești;
- șef al Aparatului Comisiei Electorale Centrale;
- custode principal de fonduri.

Este de remarcat că regimul incompatibilităților și restricțiilor funcționarilor publici este reglementat prin prevederi ale articolelor 25–26 din Legea nr. 158/2008, care, însă, au un caracter defectuos. Cu titlu de exemplu, cităm normele art. 25 alin. (2), potrivit cărora funcționarul public nu este în drept să desfășoare alte activități remunerate:

- în cadrul autorităților publice, cu excepțiile prevăzute de lege;
- în funcție de demnitate publică sau în funcție din cadrul cabinetului persoanei care exercită funcție de demnitate publică, cu excepția cazului în care raporturile de serviciu sunt suspendate pe perioada respectivă în condițiile legii;
- prin contract individual de muncă sau prin alt contract cu caracter civil, în cadrul societăților comerciale, cooperativelor, întreprinderilor de stat sau municipale, precum și al organizațiilor necomerciale, din sectorul public sau privat, a căror activitate este controlată,

29 Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11.03.2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Monitorul Oficial al RM, 2009, nr. 55–56, art. 249.

30 Decretul președintelui nr. 47 din 27.04.2012 privind aprobarea Regulamentului Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Monitorul Oficial al RM, 2012, nr. 85–87, art. 281.

subordonată sau în anumite privințe este de competența autorității în care el este angajat, cu excepția activităților științifice, didactice, de creație, de participare în proiecte de dezvoltare în domeniul de competență în cadrul autorității în care este angajat și de reprezentare a statului în societățile economice. Modul de cumulare a acestor activități cu funcția publică se stabilește de Guvern;

- în calitate de expert antrenat în proiecte implementate peste hotarele țării, cu excepția cazului în care raporturile de serviciu sunt suspendate pe perioada respectivă în condițiile legii.

Similar celor constatate pentru persoanele cu funcție de demnitate publică, în reglementarea regimului incompatibilităților pentru funcționarii publici de conducere de nivel superior, dar și pentru funcționarii publici de conducere, se utilizează noțiuni interpretabile (ex.: activitate remunerată) și noțiuni nedefinite în legislație (ex.: activitate științifică, didactică și de creație).

Este de menționat că, în condițiile art. 4 din Legea nr. 158/2008, prevederile legii se aplică funcționarilor publici din autoritățile publice specificate în anexă la lege. Prevederile se aplică funcționarilor publici cu statut special (colaboratorilor serviciului diplomatic, serviciului vamal, ai organelor apărării, de prevenire și combatere a corupției, securității naționale și ordinii publice, altor categorii stabilite prin lege) în partea care nu este reglementată prin legi speciale. Prevederile nu se aplică:

- persoanelor ce exercită funcții de demnitate publică;
- personalului încadrat, pe baza încrederii personale, în cabinetul persoanelor ce exercită funcții de demnitate publică;
- personalului din autoritățile publice care desfășoară activități auxiliare de secretariat, protocol, administrative, de administrare a sistemelor informaționale, inclusiv de introducere și prelucrare a informației ce asigură funcționarea autorității publice;
- personalului angajat pe o durată determinată din contul veniturilor suplimentare și al altor surse;
- altor categorii de personal care nu desfășoară activități ce implică exercitarea prerogativelor de putere publică.

Pornind de la funcțiile monitorizate, dezvoltarea statutului funcțiilor în acte normative speciale are loc prin legi, cum ar fi Legea nr. 283 din 28.12.2011 cu privire la Poliția de Frontieră³¹ și Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului³².

31 Legea nr. 283 din 28.12.2011 cu privire la Poliția de Frontieră, Monitorul Oficial al RM, 2012, nr. 76–80, art. 245. Potrivit art. 5 alineatelor (5)–(6) din legea citată, Poliția de Frontieră este condusă de șeful Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, numit de către Guvern, la propunerea ministrului afacerilor interne, pe un termen de 5 ani, cu posibilitatea numirii acestuia pe un nou termen. Șeful Inspectoratului este asistat de șefi adjuncți, numiți în funcție, în bază de concurs, și eliberați din funcție de către ministrul afacerilor interne, la propunerea șefului Inspectoratului.

32 Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, Monitorul Oficial al RM, 2013, nr. 42–47, art. 145. În condițiile articolelor 12–13 din legea citată, Inspectoratul General al Poliției este condus de un șef numit de Guvern, pe un termen de 5 ani, cu posibilitatea de a fi numit pe un nou termen, la propunerea ministrului afacerilor interne. Șeful Inspectoratului este asistat de adjuncți numiți în funcție, la propunerea sa, prin ordinul ministrului afacerilor interne. Șeful Inspectoratului trebuie să întrunească următoarele condiții: să dețină cetățenia R. Moldova; să dețină studii superioare de profil juridic; să aibă vechime în funcții manageriale de cel puțin 5 ani; să cunoască limba de stat și o altă limbă de circulație internațională; să aibă starea de sănătate fizică și psihică corespunzătoare exercitării funcției, confirmată prin concluzia comisiei medicale speciale a MAI. Încetarea exercitării funcției șefului Inspectoratului se dispune de Guvern, la propunerea ministrului afacerilor interne, în cazurile de: demisie; atingere a limitei de vârstă pentru serviciul în Poliție; expirare a termenului numirii în funcție, cu excepția cazului în care acesta a fost numit pentru un nou termen; comitere repetată de abateri disciplinare (de

3. Cadrul legal privind verificarea titularilor și candidaților la funcții

Principiile, scopurile, procedurile, formele și metodele de verificare a informațiilor referitoare la persoanele care dețin funcții publice sau care candidează la ele sunt stabilite prin Legea nr. 271 din 18.12.2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice (Legea nr. 271/2008)³³.

În sensul art. 5 din Legea nr. 271/2008, sunt supuși verificării titularii și candidații:

- la funcțiile de demnitate publică ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, cu excepția alegerilor parlamentare sau locale, sau indirect, prin numire, specificate în Legea nr. 199/2010;
- la funcțiile publice de conducere de nivel superior și la funcțiile publice de conducere;
- la funcțiile ocupate de militarii prin contract sau de alte persoane cu statut special în autoritățile publice în care este prevăzut serviciul militar sau special, corespunzătoare categoriilor înalților funcționari publici și funcționarilor publici de conducere;
- la funcțiile ocupate de persoanele delegate în misiune diplomatică sau consulară în calitate de șef al acesteia, precum și de persoanele selectate pentru a fi delegate în misiune diplomatică sau consulară care anterior nu au deținut funcție publică.

Din momentul adoptării sale, Legea nr. 271/2008 nu a fost supusă modificărilor și completărilor decât o singură dată în anul 2016. Mai multe prevederi legale ar necesita revizuire, astfel încât normele de drept să devină mai clare și previzibile, fapt remarcat și de asociațiile obștești. Obiecțiile și propunerile, inclusiv unele suplimentare, se conțin în tabelul ce urmează³⁴.

Art.	Obiecții/propuneri
Art. 4	Pornind de la art. 15 alin. (2) care, practic, obligă autoritatea inițiatoare să ia o decizie privind incompatibilitatea în cazul în care sunt identificați factori de risc, aceștia necesită a fi concretizați în cea mai mare măsură posibilă.
Art. 5 literale a) și c)	La lit. a) – pornind de la recente modificări ale legislației electorale, după cuvintele „alegerile parlamentare” de completat cu cuvintele „alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova”, astfel urmând a fi excluși de sub incidența legii candidații la funcția de Președinte al RM.
	La lit. c) – cuvintele „categoriilor înalților funcționari publici și funcționarilor publici de conducere” de substituit cu cuvintele „funcțiilor publice de conducere de nivel superior și funcțiilor publice de conducere.” Astfel, se va asigura concordanța terminologică cu Legea nr. 158/2008.

minimum 2 ori în decursul unui an) sau comitere a unei abateri disciplinare grave; rezultat nesatisfăcător obținut în cadrul evaluării performanțelor, desfășurată în baza unui regulament aprobat de Guvern; rezultat negativ al testului de integritate profesională; pronunțare a unei sentințe definitive de condamnare; pierdere a cetățeniei RM; alte cazuri prevăzute de legislație.

33 Legea nr. 271 din 18.12.2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice, Monitorul Oficial al RM, 2009, nr. 41–44, art. 118.

34 Pentru mai multe detalii a se vedea: http://capc.md/files/RAPORT%20DE%20EVALUARE_FINAL_2.05.2017_versiune%20finala.pdf, CAPC, Raport de evaluare a nivelului implementării instrumentarului anticorupție în sistemul judecătoresc, pp. 8–13, 52–53.

Art. 7	Legislația necesită a fi completată cu prevederi care ar asigura răspunderea conducătorilor autorităților publice în cazurile de neinformare a organului de verificare despre cazurile de încălcare de către titularii și candidații la funcțiile publice a condițiilor și restricțiilor stabilite de lege pentru ocuparea funcției publice, despre factorii de risc deveniți cunoscuți și despre alte împrejurări ce prezintă amenințare pentru interesele securității naționale.
Art. 8 alin. (1)	Legislația necesită a fi completată cu prevederi care ar asigura răspunderea conducătorilor autorităților publice pentru neinițierea verificării, dar și pentru numirea în funcție a persoanelor neverificate.
Art. 8 alin. (3)	Completarea normelor cu prevederi care ar asigura verificarea la promovarea în funcție chiar dacă nu s-au epuizat 5 ani de la verificarea anterioară.
Art. 10 alin. (2)	Obiecții redacționale. De expus ultima frază în următoarea redacție: „Organul de verificare poate folosi informațiile obținute în cadrul verificărilor anterioare, precum și oricare alte informații.”
Art. 15 alin. (3)	Ar fi important să se asigure accesul publicului la informațiile referitoare la factorii de risc identificați în cazul persoanelor cu funcții de demnitate publică și celor care candidează sau dețin funcții publice de conducere de nivel superior, eventual, prin întocmirea unui sumar plasat pe web site-ul SIS, această obligație urmând a fi expres prevăzută în lege.
Art. 15 alin. (5)	Pentru a da siguranță normelor, este necesar de completat Legea nr. 199/2010 și Legea nr. 158/2008 cu prevederi exprese care ar întemeia eliberarea din funcție a titularului în cazul în care în privința acestuia s-a luat o decizie privind incompatibilitatea.
Art. 16 alin. (1)	Pentru a da siguranță normelor, este necesar de completat Legea nr. 199/2010 și Legea nr. 158/2008 cu prevederi exprese care ar întemeia suspendarea din funcție a titularului, pe durata verificării, în cazul în care aflarea acestuia în funcție ar putea prezenta o amenințare pentru interesele securității naționale.
Art. 19 alineatele (2)–(4)	În contextul utilizării de către organul de verificare a rezultatelor verificărilor anterioare, este necesar de revizuit termenii de păstrare a materialelor verificării și altor documente. La fel, este importantă completarea normelor cu prevederi care ar obliga organul de verificare, să publice, anual, pe web site, note analitice generalizate privind verificarea titularilor și candidaților la funcții.

4. Cadrul legal privind testarea la poligraf

În partea ce ține de testarea la poligraf a candidaților la anumite funcții, lege de bază constituie Legea nr. 269 din 12.12.2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) (Legea nr. 269/2008)³⁵. Legea nr. 269/2008 stabilește scopurile și principiile testării, persoanele supuse testării, tipurile de testare, restricțiile în testare, specificul testării obligatorii și al testării benevole, modul de organizare și efectuare a testării, controlul și finanțarea testărilor.

Legea nr. 269/2008 conține mai multe prevederi vulnerabile, care ar trebui revizuite, astfel încât normele de drept să obțină mai multă claritate, previzibilitate și siguranță, fapt remarcat și de un șir de

³⁵ Legea nr. 269 din 12.12.2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), Monitorul Oficial al RM, 2009, nr. 57–58, art. 161.

asociații obștești. Obiecțiile și propunerile în acest sens, inclusiv suplimentare, se conțin în tabelul ce urmează³⁶:

Art.	Obiecții/proponeri
Art. 1	Poligrafologul nu poate evalua veridicitatea informațiilor comunicate de către persoana testată. În cazul în care informațiile oferite de către persoana testată nu pot fi verificate pe alte căi, concluziile privind veridicitatea sau lipsa veridicității acestora sunt imposibile. Astfel, în definirea testării cu utilizarea poligrafului, de substituit cuvintele „verificarea de către poligrafolog a veridicității informațiilor comunicate de persoana testată” cu cuvintele „detectarea comportamentului simulat”. Obiecția și recomandarea sunt reținute și pentru redacția art. 2 din Legea nr. 269/2008.
Art. 2 alin. (2) literele b) și d)	Pentru a da mai multă claritate normelor, dar și pentru a asigura corespondența acestora cu legislația specială, de expus în următoarea redacție: „(2) Testarea cu utilizarea poligrafului se efectuează: [...] b) la efectuarea controlului planificat sau inopinat al activității de serviciu în cadrul instituțiilor menționate la art. 7; [...] d) în cadrul activității speciale de investigații”. A se aplica obiecția și recomandarea pentru întreg textul Legii nr. 269/2008.
Art. 3 alin. (4)	În cazul persoanelor care participă la concursul pentru numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte al ANI (art. 4 lit. a/2) din Lege), dreptul de inițiere ar trebui să revină Consiliului de Integritate.
Art. 3 alin. (5)	În respectarea exigențelor tehnicii legislative, de formulat în următoarea redacție: „(5) Materialele testării nu pot fi divulgate și utilizate decât în scopurile și condițiile legii”, urmând să fie concretizate condițiile.
Art. 4 lit. b)	Nu este clar raționamentul prevederilor. Or, este evident că această situație, în sensul prevederilor Legii nr. 269/2008, este acoperită de cea prevăzută la lit. a). Prevederea creează confuzii și ar putea fi interpretată ca temei abuziv pentru orice angajator (public sau privat), în condițiile contractului, să-și supună personalul testării.
Art. 6 alin. (1) literele c), e), f) și alin. (2)	Articolul impune anumite restricții în aplicarea testării cu poligraf a unui anumit cerc de persoane. Decizia privind două din aceste circumstanțe (aplicabilitatea în privința persoanelor de vârstă înaintată (alin. (1) lit. c)), precum și altor persoane cărora poligrafologul le contraindică motivat testarea (alin. (1) lit. f)) sunt lăsate la discreția totală și arbitrară a poligrafologului. Totodată, la alin. (1) lit. e) se conțin prevederi de blanchetă, făcându-se referință la Nomenclatorul contraindicațiilor medicale, aprobat de MS. Este recomandabil la alin. (1): lit. c) – de stabilit exact vârsta la depășirea căreia testarea cu utilizarea poligrafului nu mai poate fi aplicată vreunei persoane; lit. f) – de prevăzut criterii exprese, care ar motiva contraindicarea poligrafologului în ce privește inaplicabilitatea testării. Ar fi necesar de prevăzut expres cazurile în care se amână testarea, cum ar fi starea sănătății persoanei la momentul programat al testării.
Art. 7	În enumerarea persoanelor supuse testării obligatorii, normele urmează a fi revăzute prin prisma art. 4 lit. a) și lit. a/2) din același articol, prevederile urmând a fi aplicate și persoanelor care se angajează sau îndeplinesc serviciul în cadrul ANI, dar și persoanelor care participă la concursul pentru numirea în funcție de președinte și vicepreședinte al ANI.

36 Pentru mai multe detalii a se vedea: <http://capc.md/ro/publications/>, CAPC, Testarea benevolă cu aparatul poligraf a reprezentanților sectorului justiției, Chișinău, 2013; CAPC, Raport de evaluare a nivelului implementării instrumentarului anticorupție în sectorul justiției, Chișinău, 2017, pp. 14–16, pp. 54–60.

Art. 9	Norme de blanchetă care, în esență, constituie factori de coruptibilitate. Reglementarea modului de efectuare a testării obligatorii ar trebui să țină de competența Comisiei de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului.
Art. 10	Prevederi confuze care necesită a fi revizuite. Legea nr. 269/2008 ar trebui să conțină prevederi prin care se stipulează că rezultatele testării nu constituie unicul temei pentru neangajarea în serviciu sau pentru neadmiterea exercitării atribuțiilor de serviciu. Pe de altă parte, refuzul testării obligatorii ar trebui să servească drept temei pentru neangajarea candidatului și eliberarea titularului din funcție, similar normelor art. 8 alineatele (4) și (5) din Legea nr. 271/2008.
Art. 15 alin. (2)	Prevederi confuze care necesită a fi revizuite. Excepția prevăzută în ceea ce privește unele clauze eventuale ale contractului de muncă, în mod practic, contravine principiului de bază care ghidează, în virtutea art. 1, testarea benevolă – consimțământul benevol al subiectului. De asemenea, atragem atenția asupra obiecțiilor formulate la art. 4 lit. b).
Art. 17 alineatele (2)–(4)	La alin. (2) – norme de trimitere care trebuie dezvoltate prin standarde exacte, cărora ar trebui să le corespundă mijloacele tehnice utilizate în procesul testării. La alin. (3) – norme de trimitere. De completat legislația cu norme care ar prevedea răspunderea poligrafologului pentru utilizarea unui poligraf ce nu corespunde cerințelor. La alin. (4) – de prevăzut efectuarea înregistrărilor la solicitarea persoanei testate.
Art. 18	Pentru corectitudine, de expus articolul în următoarea redacție: „La testare, în afară de persoana testată și de poligrafolog, în sală pot fi prezenți: a) asistentul poligrafologului (cu permisiunea acestuia din urmă); b) avocatul persoanei testate (la solicitarea expresă a persoanei testate); c) translatorul (la solicitarea expresă a persoanei testate sau la decizia poligrafologului).
Art. 20	Legea este absolut lacunară în ceea ce privește modul de pregătire, reciclare, atestare și înregistrare a poligrafologilor. În ceea ce privește pregătirea, reglementarea este delegată Comisiei de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului, în virtutea art. 30 alin. (1), căreia, însă, nu-i este delegată reglementarea modului de reciclare, atestare și înregistrare. De delegat expres Comisiei reglementarea modului de pregătire, reciclare, atestare și înregistrare a poligrafologilor. La alin. (2) lit. b) – de completat, în final, cu cuvântul „și psihiatriei”. Prevederile alin. (4) ar putea să creeze practici neuniforme și abuzive departamentale, fiind recomandabilă excluderea acestora. Totodată, Legea nr. 269/2008 este confuză în ceea ce privește statutul poligrafologului (subordonarea acestuia), fiind necesare clarificări în acest sens.
Art. 21	La alin. (1): lit. a) – inițiatorul testării ar trebui să fie obligat să pună la dispoziția poligrafologului nu numai materialele despre persoana care va fi testată, dar și despre obiectul (circumstanțele) anchetei de serviciu, precum informațiile relevante pentru testarea în cadrul activității speciale de investigații; lit. b) – factorii de risc trebuie să fie stabiliți în comun cu poligrafologul; lit. c) – norme de blanchetă; lit. f) – este recomandabil ca persoana care urmează a fi testată să fie informată în prealabil despre intenția inițiatorului în toate cazurile, termenul de 24 de ore fiind insuficient; lit. g) – similar cu obiecția și propunerea formulate referitor la art. 3 alin. (5).

	<p>La alin. (2): lit. b) – terminologie utilizată neomogen (a se vedea articolele 1 și 22 alin. (3) lit. e)); lit. c) – familiarizarea persoanei cu rezultatele testului trebuie să fie realizată într-un termen expres prevăzut de lege și util pentru a-și pune în exercițiu dreptul de a deplânge eventualele încălcări; lit. d) – aceasta ar trebui să fie o obligație a inițiatorului testării.</p>
Art. 22 alin. (1) literele b), d), h)–j), alin. (2), alin. (3) lit. e)	<p>La alin. (1): lit. b) – de extins cercul persoanelor, după cuvântul „rudenie” a se completa cu cuvintele „și afinitate”; lit. d) – norme de blanchetă; lit. h) – similar cu obiecția și propunerea formulate la art. 3 alin. (5); lit. i) – prevederi confuze, care urmează a fi clarificate (De altfel, ar putea să existe situații în care poligrafologul să fie în imposibilitatea obiectivă de a finaliza testarea. Bunăoară, persoana refuză să continue testarea.); lit. j) – normă care trebuie să fie valabilă pentru toate cazurile de testare, eventual, a fi formulate în următoarea redacție: „j) să menționeze expres că rezultatele testării sunt prezumtive, au o semnificație de orientare și nu pot constitui probe în cadrul vreunei proceduri”.</p> <p>La alin. (2) – norme care ar putea nejustificat să genereze practici neuniforme, fiind recomandabilă eventuala excludere a acestora. La alin. (3) lit. e) – norme confuze care necesită a fi revăzute.</p>
Art. 23 alin. (1) literele b), d)–e), h), alin. (2)	<p>La alin. (1): lit. b) – eventual, persoana ar putea refuza testarea la orice fază; lit. d) – similar cu obiecția referitoare la art. 21 alin. (1) lit. f); lit. e) – similar cu obiecția și propunerea formulate referitor la art. 6 alin. (2); lit. h) și lit. i) – prevederi care urmează să fie comasate. Acest drept ar trebui să fie rezervat pentru toate cazurile de testare. Este recomandabil ca testările repetate, de fiecare dată, să fie efectuate de un alt poligrafolog. La alin. (2) – tarifele testării repetate inițiate de persoana testată ar trebui să fie prevăzute prin lege.</p>
Art. 24 alin. (2)	<p>Norme de trimitere, fiind necesare prevederi care ar permite responsabilizarea asistentului, precum și care ar clarifica statutul acestuia.</p>
Art. 25 alin. (2)	<p>Norme de trimitere, fiind necesare prevederi care ar stabili cerințe pentru translator, obligația inițiatorului de a coopta un translator, acoperirea cheltuielilor în acest sens, mecanisme de responsabilizare a translatorului.</p>
Art. 26 alin. (2)	<p>Norme de trimitere, fiind necesare prevederi care ar permite responsabilizarea avocatului, inclusiv pedepse aplicabile.</p>
Art. 27	<p>La alin. (1) – este necesar de oferit persoanei testate dreptul de a avea acces, cel puțin parțial, la materialele testării. Mai mult, ar putea să apară necesitatea utilizării rezultatelor, eventual – de orientare, în cadrul activității speciale de investigații, operate de către un alt organ decât inițiatorul, dar și de către instanța judecătorească în examinarea acțiunilor depuse în condițiile legii. De formulat în următoarea redacție: „(1) Rezultatele testării nu se utilizează decât în scopurile și condițiile legii.”</p> <p>La alin. (2) – norme formulate confuz și lacunar. De formulat în următoarea redacție: „(2) Rezultatele testării: a) sunt prezumtive, au o semnificație de orientare și nu constituie probe în cadrul vreunei proceduri; b) nu constituie unicul temei pentru neangajarea persoanei testate; c) nu constituie unicul temei pentru suspendarea sau încetarea raporturilor de muncă cu persoana testată; d) constituie temei pentru efectuarea unor măsuri suplimentare de verificare a informațiilor obținute în cadrul testării.”</p> <p>De completat cu prevederi privind dreptul persoanei de a avea acces, cel puțin parțial, la materialele testării.</p>

	De asigurat că alte legi care reglementează statutul unor categorii de persoane nu conțin prevederi contrare acestor norme. Cu titlu de exemplu ne referim la prevederile Legii nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate ³⁷ (Legea nr. 132/2016) (art. 11 alin. (12), art. 18 alin. (4) lit. b)).
Art. 28 alin. (4)	Este recomandabil de prevăzut expres periodicitatea testărilor periodice.
Art. 29	Prevederi referitoare la răspunderea pentru încălcarea prevederilor legii, care sunt prea generale și nu sunt acoperite normativ.
Art. 30	Legea este absolut lacunară în partea ce ține de statutul organizațional-juridic al Comisiei de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului, componența acesteia, atribuțiile și obligațiile de bază etc. Este important ca Legea nr. 269/2008 să stabilească prevederi în acest sens, care ar putea fi dezvoltate printr-un act normativ subordonat legii.
Art. 31	Norme prea generale pentru a garanta instituirea unui control eficient asupra efectuării testării cu utilizarea poligrafului de către Comisia pentru securitate națională, apărare și ordine publică. Este recomandabilă concretizarea normelor în partea ce ține de temeiurile speciale, periodicitatea, posibilele reacții etc.
Art. 32	Nu este clar raționamentul și modul în care procuratura efectuează controlul asupra respectării legislației în timpul efectuării testărilor. De exclus prevederile.

³⁷ Legea nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 245–246, art. 511.

II. CADRUL INSTITUȚIONAL

1. Comisiile pentru organizarea și desfășurarea concursului de ocupare a funcțiilor de demnitate publică

În vederea organizării și desfășurării concursului de ocupare a funcțiilor de demnitate publică, Parlamentul fie instituie comisii ad-hoc, fie delegă aceste competențe uneia din comisiile parlamentare permanente. Pentru perioada monitorizată, sunt de reținut comisiile înființate pentru organizarea și desfășurarea concursurilor de ocupare a funcției de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, Guvernator al BNM, membru al Consiliului de supraveghere a BNM.

Concursul de ocupare a funcției de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului a fost organizat și desfășurat ca urmare a declarării neconstituționale, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 16.07.2015³⁸, a Hotărârii Parlamentului nr. 140 din 03.07.2015³⁹, prin care Ecaterina Burlacu a fost numită în această funcție. În speță, reiterând rolul fundamental al instituției Ombudsmanului în consolidarea democrației, a statului de drept și a drepturilor omului, Curtea a stabilit că funcția de Ombudsman trebuie ocupată de o personalitate cunoscută și activă în dialogul dintre societate și autorități. Profesionalismul și notorietatea constituie două elemente-cheie determinante care fac ca această persoană să se impună în fața celorlalte autorități și instituții ale statului. În cazul Ecaterinei Burlacu, Curtea a constatat o legătură vagă dintre domeniul său de specializare și cel al apărării și promovării drepturilor omului, în general, și cel al drepturilor copilului, în special, astfel nefiind îndeplinită condiția fundamentală în ceea ce privește activitatea notorie relevantă. În contextul celor menționate supra, Curtea a constatat că la numirea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului Parlamentul nu a respectat prevederile legale referitoare la condițiile care urmează a fi întrunite de către candidat, acționând contrar principiului statului de drept. De asemenea, Parlamentul și organismele sale cu atribuții în domeniu au fost îndemnate să acționeze cu prudență la selectarea, evaluarea și numirea candidaților pentru postul de Avocat al Poporului.

Ulterior, în vederea organizării și desfășurării concursului de ocupare a funcției de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, prin Hotărârea Parlamentului nr. 207 din 20.11.2015⁴⁰, modificată și completată prin Hotărârea Parlamentului nr. 13 din 26.02.2016⁴¹, a fost constituită o Comisie specială, în componența căreia au intrat următorii deputați:

- Casian Ion, Frațiunea PL;
- Dolință Alla, Frațiunea PSRM;
- Postoico Maria, Frațiunea PCRM;
- Sîrbu Serghei, Frațiunea PDM;

38 Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 16.07.2015 privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015 privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului (Sesizarea nr. 31a/2015), Monitorul Oficial al RM, 2015, nr. 241–246, art. 23.

39 Hotărârea Parlamentului nr. 140 din 03.07.2015 privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, Monitorul Oficial al RM, 2015, nr. 177–184, art. 368.

40 Hotărârea Parlamentului nr. 207 din 20.11.2015 privind constituirea Comisiei speciale pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, Monitorul Oficial al RM, 2015, nr. 347–360, art. 667.

41 Hotărârea Parlamentului nr. 13 din 26.02.2016 pentru modificarea și completarea Hotărârii Parlamentului nr. 207 din 20 noiembrie 2015 privind constituirea Comisiei speciale pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 59–67, art. 95.

- Smirnov Eduard, Frațiunea PSRM;
- Spatari Mihaela, Grupul parlamentar popular european;
- Zagorodnii Anatolie, Frațiunea PDM.

În partea ce ține de selectarea candidatului la funcția de Guvernator al BNM, competența a fost delegată unei comisii, înființate mult mai devreme prin dispoziția Președintelui Parlamentului, comisia având următoarea componență⁴²:

- Creangă Ștefan – deputat, fracțiunea PLDM;
- Golovatiuc Vladimir – deputat, fracțiunea PSRM;
- Răducan Marcel – deputat, fracțiunea PDM;
- Carp Lilian – deputat, fracțiunea PL;
- Dorin Nicolae – președintele Asociației Băncilor din Moldova;
- Guceac Ion – doctor habilitat, profesor universitar, vicepreședintele Academiei de Științe a Moldovei;
- Cobzari Ludmila – doctor habilitat, profesor universitar, decan al facultății Finanțe, Academia de Studii Economice din Moldova;
- Gaibu Sergiu – economist, IDIS Viitorul;
- Lupușor Adrian – director executiv, Expert-Grup.

Prin decizia nr. 1 din 07.10.2015, Comisia a aprobat Regulamentul cu privire la modul de funcționare a Comisiei pentru selectarea candidatului la funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei⁴³, iar prin decizia nr. 2 din 09.10.2015 – Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului public pentru selectarea candidatului la funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei⁴⁴.

Și acest concurs a fost unul repetat după eșecul unui exercițiu similar din toamna anului 2015, concurs la care au participat 12 persoane, dintre care 2 persoane au fost respinse la etapa inițială, iar o persoană și-a retras candidatura. Astfel, la proba interviului au fost admiși 9 candidați. La finalul concursului, comisa de concurs a decis că niciun candidat nu întrunește condițiile necesare pentru ocuparea funcției⁴⁵, deși, potrivit unui membru al Comisiei, Adrian Lupușor, cel puțin 2 candidați întruneau exigențele funcției.⁴⁶

Cu referire la membrii Consiliului de supraveghere al BNM, concursul pentru ocuparea acestor funcții a fost organizat și desfășurat de Comisia economie, buget și finanțe în baza Procedurii pri-

42 <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=F29MD3DdeP0%3d&tabid=222&language=ro-RO>, Anexă la dispoziția Președintelui Parlamentului DDP/C-1 nr. 8 din 06.10.2015.

43 <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=VDZRUKJ0zPk%3d&tabid=222&language=ro-RO>, Decizia Comisiei nr. 1 din 07.10.2015 privind Regulamentul cu privire la modul de funcționare a Comisiei pentru selectarea candidatului la funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei.

44 <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=k5exaPIgKjE%3d&tabid=222&language=ro-RO>, Decizia Comisiei nr. 2 din 09.10.2015 cu privire la Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului public pentru selectare candidaților la funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei.

45 <https://www.zdg.md/stiri/stiri-economice/un-nou-concurs-pentru-functia-de-guvernator-al-bnm>, Un nou concurs pentru funcția de Guvernator al BNM.

46 <https://point.md/ro/noutati/ekonomika/un-nou-concurs-pentru-functia-de-guvernator-al-bnm>, Un nou concurs pentru funcția de guvernator al BNM.

vind selectarea candidaților la funcția de membru al Consiliului de supraveghere al BNM, aprobată prin decizia Comisiei nr. 321 din 06.06.2016.⁴⁷

Din categoria funcțiilor de demnitate publică monitorizate, prin concurs sunt numiți și judecătorii, vicepreședinții și președinții instanțelor judecătorești, precum și Procurorul General.

În cazul judecătorilor, vicepreședinților și președinților instanțelor judecătorești, concursul este organizat de către CSM, în temeiul art. 9 din Legea nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, în conformitate cu condițiile Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 669/26 din 15.09.2015⁴⁸.

În cazul Procurorului General, concursul este organizat de către CSP, în temeiul art. 17 din Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, în conformitate cu condițiile Regulamentului Consiliului Superior al Procurorilor, aprobat prin Hotărârea CSP nr. 12–225/16 din 14.09.2016⁴⁹.

2. Comisiile pentru organizarea și desfășurarea concursului de ocupare a funcțiilor publice de conducere de nivel superior și a funcțiilor publice de conducere

În virtutea pct. 54 din Regulamentul cu privire la ocuparea funcției publice prin concurs, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11.03.2009⁵⁰, pentru desfășurarea concursurilor pentru ocuparea funcțiilor publice sunt constituite următoarele comisii de concurs:

- comisia de concurs pentru funcțiile publice de conducere de nivel superior de conducători și adjuncți ai conducătorului aparatului autorității publice (Parlamentul, Președintele R. Moldova, CSM, Curtea Constituțională, CSJ, PG, Curtea de Conturi, Oficiul Avocatului Poporului), instituită de autoritățile publice respective;
- comisia de concurs pentru funcția publică de conducere de nivel superior de secretar de stat și adjunct al conducătorului autorității administrative centrale, compusă din 7 membri specialiști notorii în administrația publică, desemnați de Guvern, unul dintre care fiind delegat de către conducătorul autorității publice pentru funcția căreia se organizează concursul;
- comisia de concurs pentru funcțiile publice de conducere și de execuție din cadrul autorităților publice care cad sub incidența Legii nr. 158/2008, instituită de conducătorul autorității respective, în corespundere cu subordonarea funcțiilor publice, compusă, de regulă, din unul din conducătorii adjuncți ai autorității publice respective, 4–6 funcționari publici din aparat/autoritate, dintre care 2–3 funcționari publici de conducere;
- comisia de concurs pentru funcțiile publice de conducere și de execuție din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, instituită de consiliul raional/

47 <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=gpvUJzMJc0%3d&tabid=228&language=ro-RO>, Decizia Comisiei economie, buget și finanțe nr. 321 din 06.06.2016 cu privire la Procedura privind selectarea candidaților la funcția de membru al Consiliului de supraveghere al Băncii Naționale a Moldovei.

48 <http://www.csm.md/files/Hotaririle/2015/26/669-26.pdf>, Hotărârea CSM nr. 669/26 din 15.09.2015 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței judecătorești.

49 <http://www.procuratura.md/file/Regulamentul%20CSP%20final.pdf>, Regulamentul Consiliului Superior al Procurorilor, aprobat prin Hotărârea CSP nr. 12–225/16 din 14.09.2016.

50 Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11.03.2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Monitorul Oficial al RM, 2009, nr. 55–56, art. 249.

municipal sau de președintele raionului / primarul general, în corespundere cu subordonarea funcțiilor publice, compusă, de regulă, din vicepreședinte al raionului sau viceprimar general al municipiului, 2–3 consilieri ai consiliului raional sau municipal, 2–3 funcționari publici din aparat/primărie și/sau din serviciile descentralizate;

- comisia de concurs pentru funcțiile publice de conducere și de execuție din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul întâi, instituită de consiliul local / primar, în corespundere cu subordonarea funcțiilor publice, compusă, de regulă, din viceprimar, 2–3 consilieri ai consiliului local, 1–2 funcționari publici din primărie și un reprezentant al președintelui raionului.

Potrivit pct. 57 din Regulamentul citat, comisiile de concurs se constituie pe o perioadă nu mai mare de 4 ani, din 5–7 membri, inclusiv președinte și secretar, precum și din 2 membri supleanți, desemnați prin actul administrativ emis/adoptat de persoana/organul care are competență legală de numire în funcție.

Regulamentul menționat, prin prevederile pct. 60, stabilește criteriile, cărora trebuie să corespundă persoanele desemnate în calitate de membru al comisiei de concurs. Astfel, în calitate de membru al comisiei de concurs poate fi desemnată persoana care:

- are cunoștințe și experiență în domeniul administrației publice, managementului, în alte domenii relevante;
- are studii superioare;
- are o înaltă competență profesională.

La fel, prin punctele 61–66, Regulamentul stabilește și anumite reguli privind identificarea și soluționarea conflictelor de interese, aplicabile membrilor comisiei de concurs.

Pornind de la funcțiile monitorizate în special, remarcăm lipsa oricăror informații referitoare la comisia de concurs pentru funcțiile publice de conducere de nivel superior de conducător și adjuncți ai conducătorului Aparatului Președintelui R. Moldova.

În ceea ce privește Guvernul, acesta a constituit Comisia pentru organizarea și desfășurarea concursului de ocupare a funcțiilor publice de conducere de nivel superior prin Hotărârea Guvernului nr. 154 din 28.02.2014.⁵¹

În anul 2016, urmare a modificărilor operate prin Hotărârea Guvernului nr. 99 din 25.03.2015⁵², această Comisie avea următoarea componență:

- Groza Andrei – doctor în istorie, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică, președinte al Comisiei;
- Guceac Ion – doctor habilitat în drept, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei;
- Bîrcă Alic – doctor în economie, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice din Moldova;

51 Hotărârea Guvernului nr. 154 din 28.02.2014 cu privire la constituirea Comisiei pentru organizarea și desfășurarea concursului de ocupare a funcțiilor publice de conducere de nivel superior, Monitorul Oficial al RM, 2014, nr. 53–59, art. 169, abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 654 din 16.08.2017 cu privire la constituirea comisiilor pentru organizarea și desfășurarea concursului de ocupare a funcțiilor publice de conducere de nivel superior, Monitorul Oficial al RM, 2017, nr. 301–315, art. 754.

52 Hotărârea Guvernului nr. 99 din 25.03.2015 cu privire la modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 154 din 28 februarie 2014, Monitorul Oficial al RM, 2015, nr. 74–77, art. 128, abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 654 din 16.08.2017 cu privire la constituirea comisiilor pentru organizarea și desfășurarea concursului de ocupare a funcțiilor publice de conducere de nivel superior, Monitorul Oficial al RM, 2017, nr. 301–315, art. 754.

- Moldovan-Bătrînac Viorelia – doctor în științe economice, conferențiar universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova;
- Savca Tatiana – magistru în management, lector superior universitar, Academia de Administrare Publică;
- Banari Elena – magistru în filologie română, lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova;
- Reprezentantul autorității publice pentru funcția căreia se organizează concursul.

Este de remarcat că buna parte a membrilor Comisiei sunt descendenți din mediul academic. Comisia avea misiunea să organizeze și să desfășoare concursul pentru ocuparea funcțiilor publice de conducere de nivel superior de secretari de stat și de directori generali adjuncți din autoritățile administrative centrale. Cancelaria de Stat urma să asigure, la solicitarea președintelui Comisiei, publicarea, în modul stabilit, a anunțului și a informației cu privire la condițiile de desfășurare a concursului, dar și să asigure activitatea Comisiei cu birou, echipament tehnic, mijloace de comunicare, materiale necesare și consumabile.

3. Cadrul instituțional privind verificarea titularilor și candidaților la funcții

În virtutea art. 6 din Legea nr. 271/2008, verificarea titularilor și candidaților la funcții se efectuează de SIS. La rândul său, autoritățile publice sunt obligate să informeze organul de verificare despre cazurile de încălcare de către titularii și candidații la funcțiile publice a condițiilor și restricțiilor stabilite de lege pentru ocuparea funcției publice, despre factorii de risc deveniți cunoscuți și despre alte împrejurări ce prezintă amenințare pentru interesele securității naționale.⁵³

Procedura de verificare se inițiază de către autoritățile publice competente de numiri, titularii și candidații la funcțiile publice fiind informați în scris despre inițierea verificării și despre drepturile și obligațiile lor în legătură cu verificarea.⁵⁴ Verificarea se efectuează cu consimțământul scris al persoanei supuse verificării, expus în declarația de verificare, al cărei model este specificat la anexa nr. 1 la Legea nr. 271/2008.⁵⁵ La fel, persoana supusă verificării completează și un chestionar al cărui model este specificat la anexa nr. 2 la Legea nr. 271/2008.⁵⁶ Aceste documente, în termen de 3 zile lucrătoare din data întocmirii, însoțite de două fotografii color 4x5 cm și de un extras din actele normative care reglementează cerințele de încadrare și restricțiile stabilite pentru categoria vizată de persoane, se expediază organului de verificare.⁵⁷ În condițiile art. 10 din Legea nr. 271/2008, organul de verificare întreprinde măsuri de verificare doar după primirea tuturor documentelor solicitate de lege.

Organul de verificare este în drept să colecteze informațiile necesare din bazele de date, din registrele și din alte surse ale autorităților publice, să solicite persoanelor juridice informații, inclusiv copii de pe dosarele personale ale candidaților de la locurile de lucru anterioare, să solicite CNA și/sau SIS certificate de cazier privind integritatea profesională a candidaților. La fel, organul de verificare poate folosi și rezultatele verificărilor anterioare. Solicitățile de informații adresate de către organul de verificare autorităților publice și persoanelor juridice sunt obligatorii spre executare. Informațiile se prezintă gratuit. De asemenea, organul de verificare este în drept să solicite și să

53 Prevederi ale art. 7 din Legea nr. 271/2008.

54 Prevederi ale art. 8 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 271/2008.

55 Prevederi ale art. 9 alin. (1) din Legea nr. 271/2008.

56 Prevederi ale art. 9 alin. (2) din Legea nr. 271/2008.

57 Prevederi ale art. 9 alin. (3) din Legea nr. 271/2008.

primească informații și materiale care constituie secret comercial, bancar sau un alt secret protejat prin lege, care se referă nemijlocit la activitatea persoanei supuse verificării și care nu pot fi utilizate decât în scopurile impuse de lege. La rândul lor, autoritățile publice și persoanele juridice sunt obligate să prezinte organului de verificare informațiile solicitate în termen de 5 zile lucrătoare de la data înregistrării solicitării. De altfel, și titularul, dar și candidatul la funcția publică pot prezenta organului de verificare informații ce contribuie la efectuarea verificării.

În conformitate cu art. 13 din Legea nr. 271/2008, în baza informațiilor obținute în cadrul verificării, organul de verificare urmează să întocmească un aviz consultativ cu privire la:

- gradul de îndeplinire de către titular, candidat la funcția publică a cerințelor de încadrare și de respectare a restricțiilor stabilite de lege;
- factorii de risc identificați sau lipsa acestora;
- autenticitatea informațiilor comunicate de titular, candidat la funcția publică în documentele depuse pentru ocuparea funcției publice.

4. Cadrul instituțional privind testarea la poligraf

Deși a intrat în vigoare la data publicării, 20.03.2009, Legea nr. 269/2008 a rămas inaplicabilă mai mulți ani. Primele măsuri pentru implementarea prevederilor legale au fost întreprinse prin adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 475 din 19.06.2014⁵⁸, prin care au fost aprobate Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului, precum și Nomenclatorul funcțiilor în care se angajează (îndeplinesc serviciul) persoanele care cad sub incidența articolului 7 din Legea nr. 269/2008. De asemenea, prin aceeași hotărâre s-a dispus CSM, CSP, MAI, CNA, SIS și SV să aprobe prin acte normative interne, având în vedere specificul activității instituției, forma standardizată a rapoartelor de investigare poligraf, precum și alte acte și formulare ce se includ în procedura de testare cu utilizarea detectorului comportamentului simulat.

Potrivit punctelor 2 și 6 din Regulament, Comisia de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului este un organ colegial, constituit pe un termen nelimitat, în vederea coordonării activității poligrafologilor și asistenților acestora, precum și a coordonării și controlului procesului de efectuare a testărilor cu utilizarea detectorului comportamentului simulat (poligrafului), având următoarele atribuții:

- aprobarea normelor metodice unice de efectuare a testărilor la poligraf, codului deontologic al poligrafologului și al asistentului poligrafologului, regulamentului privind răspunderea disciplinară a poligrafologilor și asistenților acestora, altor instrucțiuni și regulamente, în vederea realizării sarcinilor din domeniul de competență al Comisiei;
- atestarea și înregistrarea poligrafologilor ai autorităților abilitate cu dreptul de inițiere a testării, precum și a poligrafologilor din domeniul privat;
- verificarea respectării cerințelor de efectuare a testărilor la poligraf;
- examinarea plângerilor în privința poligrafologilor și asistenților poligrafologilor, precum și încălcărilor deontologice comise de aceștia;
- înregistrarea și ținerea evidenței asistenților poligrafologilor;
- elaborarea propunerilor privind perfecționarea legislației în domeniul său de activitate;

58 Hotărârea Guvernului nr. 475 din 19.06.2014 cu privire la unele măsuri de realizare a Legii nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), Monitorul Oficial al RM, 2014, nr. 169–173, nr. 521.

- sesizarea autorităților abilitate despre încălcările comise în domeniul aplicării testării la poligraf în vederea tragerii la răspundere a persoanelor în conformitate cu art. 29 din Legea nr. 269/2008;
- asigurarea cooperării și schimbului de experiență cu autoritățile abilitate cu drept de inițiere a testării de peste hotare, precum și cu organizațiile internaționale de profil.

Este de remarcat că Regulamentul extinde nejustificat competențele Comisiei, poligrafologii din domeniul privat nefiind vizați de Legea nr. 269/2008.

În condițiile punctelor 10 și 11 din Regulament, Comisia este formată din 7 membri, condusă de un președinte, care este asistat în activitatea sa de un secretar, membri de drept ai Comisiei fiind persoane care dețin funcții publice de conducere din cadrul: PG, SIS, CNA, MAI, SV, CSM, CSP. Membrii Comisiei au fost desemnați prin ordinul conducătorului autorității publice sau decizia consiliului respectiv. La moment, Comisia are următoarea componență:⁵⁹

- Gabura Tudor – șef Direcție generală securitate și resurse umane, CNA – președinte;
- Micu Victor – președintele CSM;
- Roșioru Mircea – președintele CSP;
- Bulat Eduard – șef Secție combaterea traficului de persoane, PG;
- Vereaghin Ion – șef Direcție securitate internă, SIS;
- Șevciuc Eugen – șef Direcție securitate internă și anticorupție a Serviciului Protecție Internă și Anticorupție, MAI;
- Melnic Lilia – șef Direcție management personal, SV.

La 02.03.2016, Comisia a aprobat Normele metodice unice de efectuare a testărilor cu utilizarea poligrafului⁶⁰, în perioada monitorizată fiind atestați 3 poligrafologi (2 – în cadrul CNA, 1 – în cadrul MAI).⁶¹

59 Componența Comisiei poate fi vizualizată la: <http://cna.md/tabview.php?l=ro&idc=109&t=/Comisia-de-stat-pentru-testari-cu-utilizarea-poligrafului/Despre-comisie&>. Secretar al Comisiei este Victor Filip, ofițer superior de investigații PCE al Direcției securitate internă a Direcției generale securitate și resurse umane, CNA.

60 <http://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=123&id=1330&t=/Comisia-de-stat-pentru-testari-cu-utilizarea-poligrafului/Activitate/Hotariri-i-decizii-ale-comisiei/Hotarirea-CSTUP-nr-3-din-02032016,Hotararea nr. 3 din 02.03.2016> cu privire la aprobarea Normelor metodice unice de efectuare a testărilor cu utilizarea poligrafului. Pentru perioada anterioară, sunt de remarcat: <http://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=123&id=1327&t=/Comisia-de-stat-pentru-testari-cu-utilizarea-poligrafului/Activitate/Hotariri-i-decizii-ale-comisiei/Decizia-CSTUP-nr-1-din-24042015>, Hotărârea nr. 1 din 24.04.2015 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la atestarea poligrafologului, precum și înregistrarea poligrafologului și asistentului acestuia; <http://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=123&id=1329&t=/Comisia-de-stat-pentru-testari-cu-utilizarea-poligrafului/Activitate/Hotariri-i-decizii-ale-comisiei/Hotarirea-CSTUP-nr-2-din-24042015>, Hotărârea nr. 2 din 24.04.2015 cu privire la aprobarea Codului deontologic al poligrafologului și al asistentului acestuia.

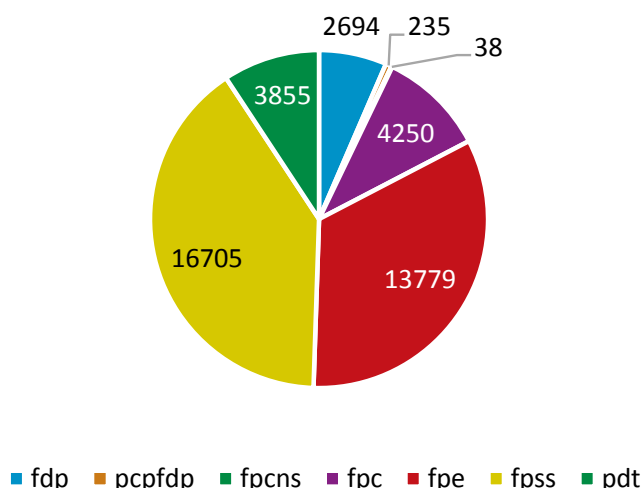
61 <http://cna.md/tabview.php?l=ro&idc=125&t=/Comisia-de-stat-pentru-testari-cu-utilizarea-poligrafului/Poligrafologii-atestati&>

III. PUNEREA ÎN APLICARE

1. Considerații generale

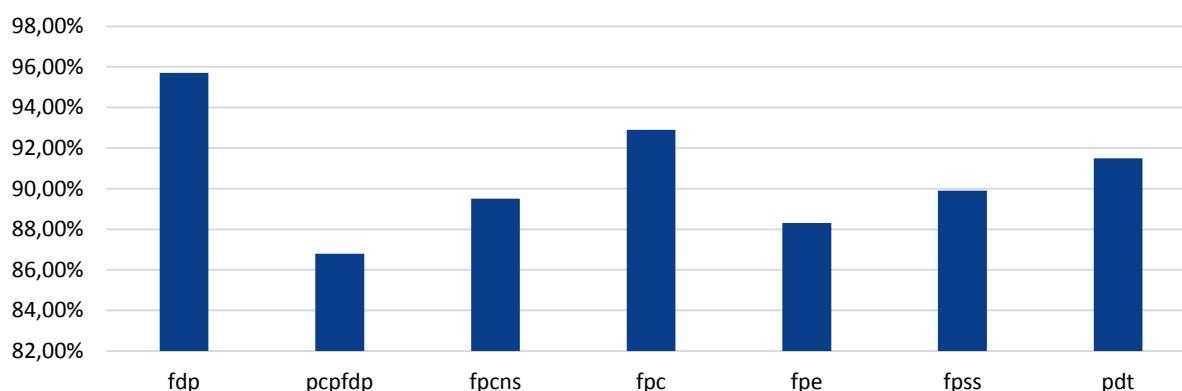
Potrivit anexei nr. 1 la Raportul cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public pentru anul 2016⁶², elaborat de Cancelaria de Stat, la 1 ianuarie 2017 efectivul-limită al autorităților publice a constituit 41556 unități, din care 6982 funcții, ceea ce constituie 16,80%, au constituit funcțiile de demnitate publică (6,48%), funcțiile publice de conducere de nivel superior (0,09%), funcțiile publice de conducere (10,22%).

Efectivul-limită de personal (unități - la 01.01.2017)

Gradul de ocupare a funcțiilor a fost relativ înalt, acesta constituind 95,70% pentru funcțiile de demnitate publică, 89,50% – pentru funcțiile publice de conducere de nivel superior, 92,90% – pentru funcțiile publice de conducere. Pentru comparație, gradul de ocupare a funcțiilor publice de execuție a constituit 88,30%.

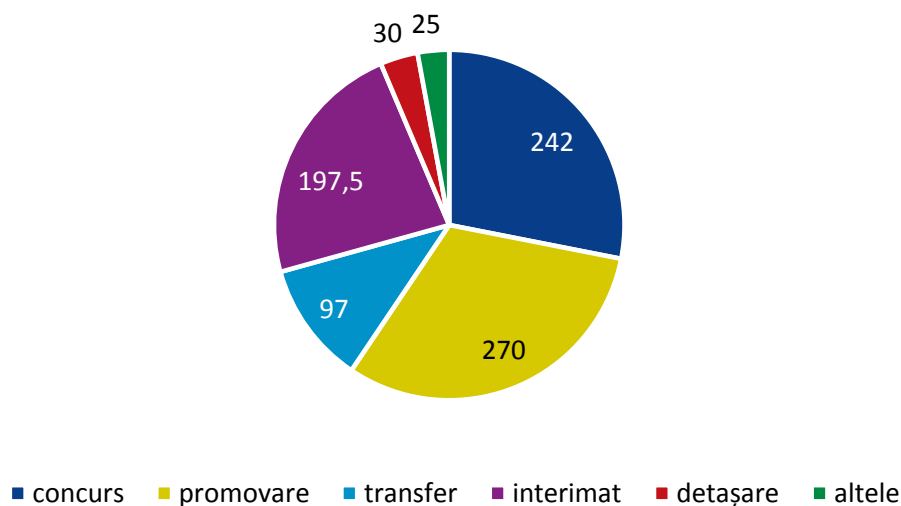
Gradul de ocupare a funcțiilor/posturilor (% - la 01.01.2017)

62 <http://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport-l158-2016.pdf>, Cancelaria de Stat, Raportul cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

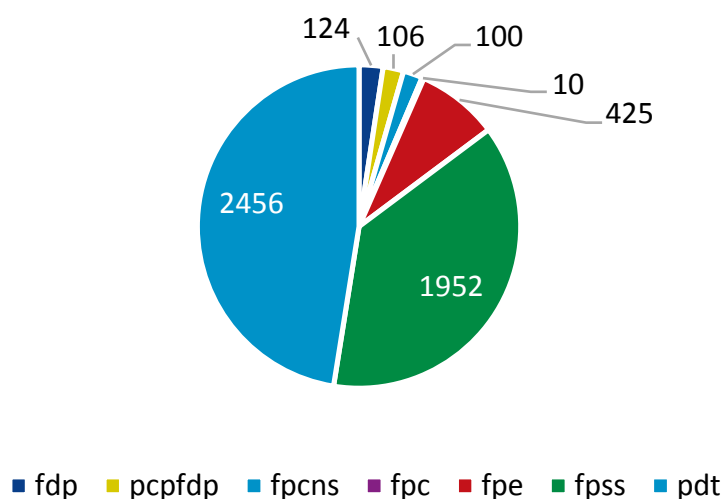
Potrivit anexei nr. 2 la același Raport, în anul 2016, au fost ocupate 13 funcții publice de conducere de nivel superior, dintre care 9 funcții au fost ocupate prin concurs, iar 4 funcții – prin alte modalități. În ceea ce privește funcțiile publice de conducere, 512 funcții au fost ocupate pe bază de merit, ceea ce constituie 59,43% din total.

Modul de ocupare a funcțiilor publice de conducere în anul 2016

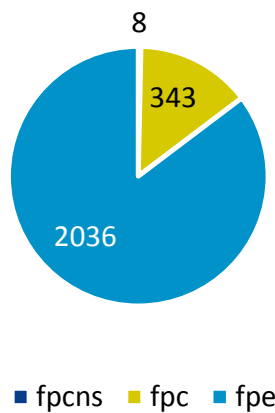
Potrivit anexei nr. 3 la Raportul citat supra, în anul 2016, au fost încetate raporturile de serviciu / de muncă cu 5173 persoane, dintre care cu 234 persoane care dețineau funcții de demnitate publică, funcții publice de conducere de nivel superior, funcții publice de conducere.

Numărul de persoane cu care au fost încetate raporturile de serviciu/relațiile de muncă în anul 2016

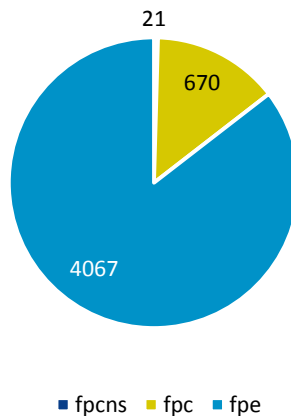
Conform anexei nr. 4 din Raportul Cancelariei de Stat, în anul 2016, au fost scoase la concurs 2387 de funcții publice de conducere de nivel superior, funcții publice de conducere și funcții publice de execuție.

Numărul funcțiilor scoase la concurs în anul 2016 (în condițiile anexei nr. 1 din HG nr. 201/2009)

Pentru aceste funcții au aplicat la concurs 4758 de persoane (dosare), în total.

Numărul de persoane (dosare) care au aplicat la concurs în anul 2016

2. Considerații speciale privind funcțiile monitorizate

Comisia parlamentară specială pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului a organizat și desfășurat, în vederea evaluării performanțelor profesionale și manageriale, interviuarea publică a candidaților. La audierile publice au participat toți cei cinci candidați eligibili la funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului: Aurelia Hîncu; Tatiana Crestenco; Maia Bănărescu; Eugen Rusu; Jana Costachi. Urmare a totalizării rezultatelor, prin decizia Comisiei speciale parlamentare, au fost selectați doi candidați la funcția de Avocat al poporului pentru drepturile copilului: Maia Bănărescu; Tatiana Crestenco. Candidații nominalizați și avizele argumentate pentru fiecare dintre ei, parte a raportului Comisiei speciale, au fost prezentate plenu-
lui Parlamentului pentru numire. Raportul includea și CV-urile persoanelor propuse spre numire.⁶³

⁶³ Proiectul hotărârii privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru protecția drepturilor Copilului. Sursă: <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/3162/language/ro-RO/Default.aspx>.

Urmare a dezbaterilor, în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului a fost numită Maia Bănărescu.⁶⁴

În ceea ce privește concursul pentru ocuparea funcției de Guvernator al BNM, prin Decizia nr. 8 din 26.02.2016 a Comisiei de concurs⁶⁵, după evaluarea dosarelor depuse, în calitate de candidați la concursul public pentru funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei au fost admise 9 persoane, și anume: Roman Cernișev; Vadim Brînzan; Sergiu Cioclea; Serghei Melnik; Valeriu Chițan; Victor Timotin; Gheorghe Dimitrov; Sergiu Iachim; Vladimir Munteanu. Urmare a concursului, prin Decizia nr. 9 din 02.03.2016 a Comisiei⁶⁶, a fost propus Președintelui Parlamentului candidatul Sergiu Cioclea pentru numirea în calitate de Guvernator al BNM, Parlamentul dând curs acestei propuneri⁶⁷.

Cu referire la concursul pentru funcția de membru al Consiliului de supraveghere al BNM, acesta a fost organizat și desfășurat de Comisia economie, buget și finanțe, prin Decizia nr. 379 din 28.06.2016⁶⁸ fiind aprobată lista candidaților admiși la concurs, aceștia fiind:

- Enicov Vadim – licențiat în drept, master în economie, director Compania de Consultanță LegalConsult;
- Sula Victor – doctor în economie, vicedirector partea economică ISCA Air MOLDOVA;
- Iachim Sergiu – licențiat în economie, master business și administrare, Belgia, consultant Credit-Agricole Luxemburg;
- Pelin Alexandru – jurist, șef direcție juridică BC EuroCreditBank;
- Ursu Dumitru – facultatea de economie, specialitatea finanțe și credit, Președinte al Ligii Bancherilor din Moldova;
- Chițan Valeriu – facultatea de economie, specialitatea finanțe și credit, master în administrarea afacerilor, Slovenia, Membru al Curții de Conturi;
- Chirca Roman – master în relații economice internaționale, director al Institutului de Market și Economie, director general al Agenției de Inovații și Transfer Tehnologic (Moldova);
- Iașan Valeriu – economist în evidență contabilă, manager financiar, Unitatea de Implementare a Creditului de Asistență acordat de către Guvernul Poloniei;
- Mihalache Sveatoslav – doctor în economie, lector Academia de Administrare publică;
- Balan Igor – doctor în științe economice, șef catedră Finanțe, bănci și contabilitate, ULIM;
- Savva Alexandru – master în drept economic, consultant juridic, Corporația Financiară Internațională – Banca Mondială, consultant domeniul pieței financiare PNUD Moldova.

64 Hotărârea Parlamentului nr. 61 din 08.04.2016 privind numirea în funcție de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 114–122, art. 234.

65 <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=UxVtyfkvS9s%3d&tabid=224&language=ro-RO>, Decizia nr. 8 din 26.02.2016 privind candidații admiși la concursul public pentru funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei.

66 <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=Shmr%2fhOP7ao%3d&tabid=224&language=ro-RO>, Decizia nr. 9 din 02.03.2016 privind rezultatele concursului pentru selectarea candidatului la funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei.

67 Hotărârea Parlamentului nr. 31 din 11.03.2016 cu privire la numirea Guvernatorului Băncii Naționale a Moldovei, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 59–67, art. 99.

68 <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=2Q0PcqWF4Es%3d&tabid=228&language=ro-RO>, Decizia Comisiei economie, buget și finanțe, nr. 379 din 28.06.2016.

Ulterior, prin Decizia nr. 393 din 05.07.2016⁶⁹, pentru numire în calitate de membru al Consiliului de supraveghere al BNM au fost propuși: Dumitru Ursu, Alexandru Pelin, Valeriu Iașan, Vadim Enicov, Parlamentul dând curs acestei propuneri⁷⁰.

Din categoria persoanelor cu funcții de demnitate publică fac parte și judecătorii, numiți în rezultatul concursului. În perioada monitorizată, la propunerea CSM⁷¹:

- 14 persoane au fost numite în funcția de judecător, pe un termen de 5 ani, dintre care 4 au fost selectate din rândurile absolvenților Institutului Național al Justiției, iar 10 – în baza vechimii în muncă;
- 16 persoane au fost numite în funcții administrative, dintre care 9 – în funcția de președinte și 7 – în funcția de vicepreședinte al instanței;
- 6 persoane au fost promovate în funcție de judecător la o instanță ierarhic superioară;
- 4 persoane au fost transferate la o instanță de același nivel.

În anul 2016, 36 de judecători au demisionat din funcție, iar 2 judecători au fost eliberați din funcție.

Este de menționat că la aproape 5 ani de la implementarea noilor proceduri ce țin de cariera judecătorilor, asociațiile obștești specializate constată că acestea încă nu sunt aplicate de o manieră coerentă, în spiritul legii și al rezultatelor urmărite de aceasta, fiind formulate și recomandări orientate spre ameliorarea și remedierea inadvertențelor/deficiențelor de interpretare și aplicare a procedurilor, de standardizare a acestora, de eliminare a factorilor subiectivi din activitatea CSM și a organelor subordonate acestuia, una dintre obiecțiile constante constituind insuficiența motivării hotărârilor CSM, precum și imposibilitatea de a contesta fondul hotărârii.⁷²

Faptul că procedurile urmează a fi îmbunătățite este confirmat de multiplele exemple de numiri controversate în sistemul judecătoresc, cum ar fi cazul președintelui CSJ, Mihai Poalelungi⁷³. Realegerea acestuia de către CSM a avut loc cu scandal⁷⁴, pe fundalul protestelor din incinta sediului CSM, dar și a nemulțumirilor societății civile față de reformele promovate de candidat. Faptul că concursul de alegere a noului președinte s-a desfășurat doar cu un singur candidat a fost criticat de către experți, dar și de către oficiali străini.⁷⁵

În același context, am menționa și numirea lui Eduard Harunjen în calitate de Procuror General⁷⁶, numire criticată de societatea civilă.⁷⁷ Potrivit mai multor asociații obștești, numirea candidatului la funcția de Procuror General într-o asemenea grabă afectează grav încrederea în Procuratură și

69 <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=KqRAfpRRFq4%3d&tabid=228&language=ro-RO>, Decizia Comisiei economie, buget și finanțe, nr. 393 din 05.07.2016.

70 Hotărârea Parlamentului nr. 202 din 29.07.2016 privind numirea în funcția de membru al Consiliului de supraveghere al Băncii Naționale a Moldovei, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 247–255, art. 532.

71 <http://csm.md/files/RAPOARTE/2016/RAPORTCSM2016.pdf>, Raportul cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor judecătorești în anul 2016, Chișinău, 2017, pp. 18–22.

72 http://capc.md/files/Raport%20de%20monitorizare%20CAPC_30.05.17.pdf, CAPC, Raport de monitorizare a Colegiului de selecție și carieră a judecătorilor și Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor (septembrie 2016 – mai 2017), Chișinău, 2017, pp. 27–30.

73 Hotărârea Parlamentului nr. 84 din 27.04.2016 privind numirea în funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 123–127, art. 253.

74 <https://anticoruptie.md/ro/stiri/mihai-poalelungi-propus-cu-scandal-presedinte-al-curtii-supreme-de-justitie>, Mihai Poalelungi, propus cu scandal președinte al Curții Supreme de Justiție.

75 <https://anticoruptie.md/ro/stiri/mihai-poalelungi-oficial-presedinte-al-curtii-supreme-de-justitie-pentru-un-nou-mandat>, Mihai Poalelungi, oficial președinte al Curții Supreme de Justiție pentru un nou mandat.

76 Decretul Președintelui RM nr. 2495 din 08.12.2016 privind numirea domnului Eduard Harunjen în funcția de Procuror General, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 423–429, art. 873.

77 <http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/12/2016-12-09-Declaratie-numire-Procurorul-General-fin.pdf>, Declarație, Dezaprobăm modul în care a fost investit Procurorul General.

alimentează suspiciunea că a fost făcută cu un scop ascuns, mai multe obiecții fiind formulate și referitor la calitatea persoanei. De altfel, numirea Procurorului General a fost contestată și în fața Curții Constituționale, ulterior sesizarea fiind declarată inadmisibilă.⁷⁸

În ceea ce privește funcțiile publice de conducere de nivel superior, potrivit informațiilor oferite de Cancelaria de Stat, în perioada monitorizată au fost organizate și desfășurate următoarele concursuri:

Nume, prenume, funcția titularului, actul confirmativ	Perioada desfășurării concursului și numărul de participanți	Nota finală la concurs
Beregoi Mihail, Secretar de Stat, MAI, HG nr. 362 din 30.03.2016, MO, 2016, nr. 79–89, art. 411	23.02.2016–22.03.2016 5 participanți 2 admiși	9,32
Cernat Veaceslav, Secretar de stat, MAIA, HG nr. 980 din 17.08.2016, MO, 2016, nr. 265–276, art. 1062	08.07.2016–12.08.2016 2 participanți 2 admiși	7,95
Susanu Angela, Secretar de stat, MEC, HG nr. 357 din 30.03.2016, MO, 2016, nr. 79–89, art. 406	19.02.2016–22.03.2016 3 participanți 2 admiși	8,56
Frunză-Danail Gabriel. Secretar de stat, MEd, HG nr. 838 din 06.07.2016, MO, 2016, nr. 193–203, art. 899	27.05.2016–01.07.2016 3 participanți 1 admis	8,09
Andros Dorin, Secretar de stat, MDRC, HG nr. 648 din 25.05.2016, MO, 2016, nr. 140–149, art. 705	23.02.2016–19.05.2016 7 participanți 3 admiși	8,69
Podoroghin Inga, Secretar de stat, MM, HG nr. 93 din 10.02.2016, MO, 2016, nr. 32–37, art. 114	11.12.2015–02.02.2016 4 participanți 3 admiși	8,99
Mămăligă Anatol, Secretar de Stat, MMPSF, HG nr. 839 din 06.07.2016, MO, 2016, nr. 193–203, art. 900	20.05.2016–01.07.2016 2 participanți 1 admis	7,69
Scutelnic Rodica, Secretar de stat, MS, HG nr. 1136 din 12.10.2016, MO, 2016, nr. 355–359, art. 1226	09.09.2016–07.10.2016 2 participanți 2 admiși	9,04

În ceea ce privește 3 conducători adjuncți ai autorităților administrative centrale, la numirea acestora nu s-a organizat și nu s-a desfășurat niciun concurs.

Nume, prenume, funcția, actul confirmativ	Modul de ocupare a funcției
Curnic Serghei, Director general adjunct, ARFC, HG nr. 550 din 04.05.2016, MO, 2016, nr. 123–127, art. 603	Numirea la propunerea directorului general în temeiul art. 22 din Legea nr. 64/1990 și al pct. 9 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției Relații Funciare și Cadastru.

⁷⁸ Decizia Curții Constituționale nr. 94 din 19.12.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 146a/2016 privind controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 2495-VII din 8 decembrie 2016 „Privind numirea domnului Eduard Harunjen în funcția de Procuror General”, Monitorul Oficial al RM, 2017, nr. 50–59, nr. 24.

Mocanu Iurie, Director general adjunct, BNS, HG nr. 755 din 15.06.2016, MO, 2016, nr. 163–168, art. 812	Numirea la propunerea directorului general în temeiul art. 20 pct. 3) din Legea nr. 64/1990 și al pct. 11 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Biroului Național de Statistică.
Negruța Ala, Director general adjunct, BNS, HG nr. 680 din 31.05.2016, MO, 2016, nr. 151–155, art. 739	Numirea la propunerea directorului general în temeiul art. 20 pct. 3) din Legea nr. 64/1990 și al pct. 11 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Biroului Național de Statistică.

Referitor la cele 3 numiri efectuate în cadrul Aparatului Președintelui Republicii Moldova, este de menționat că niciuna nu a fost efectuată în rezultatul concursului.

Numele, prenumele, funcția	Modalitatea de ocupare a funcției publice	Temei
Flocea Ruslan, secretar general	transfer	art. 30 și art. 28 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 158/2008
Ipati Natalia, secretar general adjunct	promovare	art. 30 și art. 28 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 158/2008
Ciobanu Anatol, șef adjunct al Direcției generale drept	promovare	art. 30 și art. 28 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 158/2008

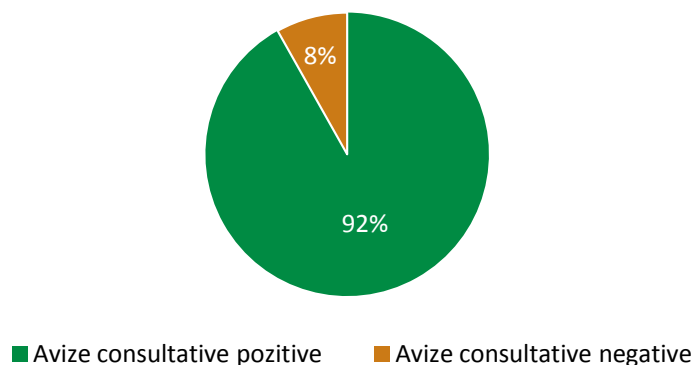
3. Punerea în aplicare a prevederilor privind verificarea titularilor și candidaților la funcții

O analiză a eficienței Legii nr. 271/2008 a fost efectuată de către SIS în Nota informativă la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr. 271/2008, Codul contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008).⁷⁹ Potrivit SIS, deși a fost o lege mult așteptată, efectul scontat al acesteia întârzie să apară, principalul motiv fiind, inclusiv, lipsa dorinței factorilor de decizie din cadrul autorităților puterii executive să se conformeze în totalitate exigențelor acesteia. Cu toate că Legea nr. 271/2008 a intrat în vigoare din 2009 și vizează toate autoritățile administrației publice centrale, iar în unele cazuri și locale, SIS recunoaște că în anul 2016 au solicitat efectuarea verificării titularilor/candidaților la funcții publice doar CSM, PG, MA, MM și MAEIE. De asemenea, SIS remarcă că, în procesul efectuării verificării titularilor și candidaților la funcții publice, precum și în cadrul monitorizării deciziilor autorităților inițiatore de verificări luate în baza avizelor consultative ale SIS, au fost identificate și cazuri de promovări și confirmări în funcții a unor persoane compromise, însă afiliate și convenabile unor grupuri de interese. De asemenea, SIS atestă o frecvență sporită a reconfirmării și avansării în funcții a persoanelor cu o situație materială nejustificabilă. Se atestă și cazuri în care autoritățile, deși dețineau informații ce atestau factori de risc în activitatea titularilor verificați, nu informau SIS în acest sens. Potrivit SIS, aceste circumstanțe oferă temei de a presupune existența unor situații de protecționism din partea conducătorilor autorităților inițiatore de verificări în privința unor persoane verificate.

⁷⁹ Pentru mai multe detalii a se vedea: <http://sis.md/ro/transparenta/transparenta-decizionala>, Proiect de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr. 271/2008, Codul contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008) și Nota informativă la același proiect.

Dintre autoritățile disciplinate face parte și CSM. Potrivit SIS⁸⁰, în anul 2016 au fost inițiate 98 de verificări în privința candidaților și titularilor de funcții de judecător, inclusiv 2 verificări suplimentare. O bună parte a cazurilor de verificare s-a finalizat cu întocmirea avizului consultativ pozitiv.

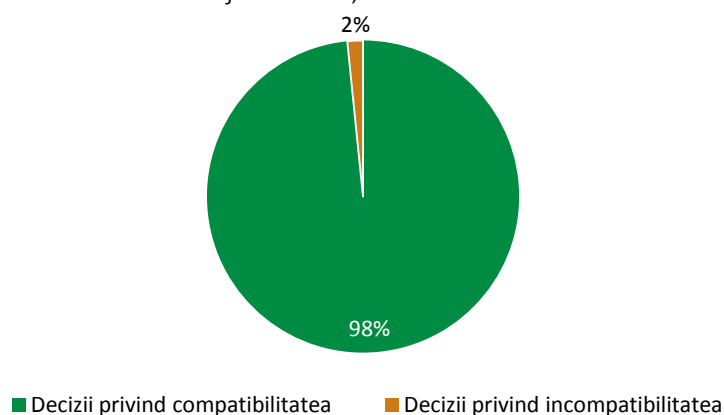
Avizele SIS în privința candidaților/titularilor la funcții de judecător, anul 2016

În aceeași ordine de idei, SIS informează despre 2 titulari suspendați din funcții în condițiile art. 16 din Legea nr. 271/2008, despre 14 audieri efectuate în condițiile art. 14 din Legea nr. 271/2008, la care a participat organul de verificare, dar și despre 8 contestări ale acțiunilor organului de verificare, dintre care într-un caz s-a decis demiterea din sistem. Atragem atenția asupra faptului că aceste date nu par a fi reconfirmate de surse alternative. Raportând despre procesul de verificare pentru anul 2016, CSM comunică suspendarea a 2 judecători, contextul, însă, fiind altul. Astfel, potrivit Raportului cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor judecătorești în anul 2016, 3 judecători nu au fost verificați de organul de verificare din motiv că 2 dintre ei au fost suspendați din funcție în legătură cu acordarea concediului pentru îngrijirea copiilor, iar unul a demisionat din funcție.⁸¹

La general, în anul 2016, în privința a 122 de persoane supuse verificării s-au adoptat decizii de compatibilitate, decizii de incompatibilitate fiind adoptate doar în privința a 2 persoane.

Compatibilitatea/incompatibilitatea candidaților/titularilor la funcții de judecător, anul 2016

80 Pentru mai multe detalii a se vedea: http://capc.md/files/RAPORT%20DE%20EVALUARE_FINAL_2.05.2017_versiune%20finala.pdf, CAPC, Raport de evaluare a nivelului implementării instrumentarului anticorupție în sistemul judecătoresc, Chișinău, 2017, pp. 8–13.

81 <http://csm.md/files/RAPOARTE/2016/RAPORTCSM2016.pdf>, Raportul cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor judecătorești în anul 2016, p. 16.

Cu toate acestea, este regretabil că aparent rămân neverificate categorii importante de candidați. Pornind de la funcțiile monitorizate, procedurile ar fi trebuit să fie aplicate în privința:

Nume, prenume	Funcția	Actul confirmativ
Talmazan Igor	Viceministru al mediului	HG nr. 1390 din 21.12.2016, MO, nr. 459–471, 23.12.2016, art. 1477
Harunjen Eduard	Procuror General	DP nr. 2495 din 08.12.2016, MO, nr. 423–429, 09.12.2016, art. 873
Munteanu Andrei	Membru al Curții de Conturi	HP nr. 314 din 23.12.2016, MO, nr. 2–8, 06.01.2016, art. 14
Baluța Alexandru	Șef adjunct al Oficiului Teritorial Căușeni al Cancelariei de Stat	HG nr. 1296 din 05.12.2016, MO, nr. 423–429, 09.12.2016, art. 1393
Golea Anatolie	Director interimar al SPPS	HG nr. 1423 din 28.12.2016, MO, nr. 478–490, 30.12.2016, art. 1507
Flocea Ruslan	Secretar general al Aparatului Președintelui RM	DP nr. 2 din 26.12.2016, MO, nr. 478–490, 30.12.2016, art. 975

Din informația disponibilă, a fost supus verificării candidatul pentru funcția de Procuror General⁸². În privința celorlalte persoane, informațiile rămân indisponibile, SIS nerăspunzând solicitării.

4. Punerea în aplicare a prevederilor privind testarea la poligraf

Evident, aprobarea tardivă a actelor normative subordonate Legii nr. 269/2008 a determinat inaplicabilitatea prevederilor legale pentru o perioadă îndelungată.

Din toate autoritățile vizate, doar CNA oferă anumite informații referitoare la modul în care pune în aplicare prevederile legale. Potrivit CNA⁸³, poligraful este aplicat atât la angajare, cât și în timpul efectuării controlului periodic sau selectiv al activității de serviciu a angajaților.

În anul 2016, în cadrul CNA au fost efectuate 58 de testări, dintre care:

- 39 au fost efectuate la angajare;
- 19 – în cadrul anchetelor de serviciu sau procedurilor disciplinare.

În cadrul testărilor efectuate în privința candidaților la angajare în cadrul CNA sau angajaților – subiecți ai anchetelor de serviciu sau ai procedurilor disciplinare:

- 22 de persoane testate s-au dovedit a fi sincere;
- 18 – nesincere;
- 3 – neconcludente / fără opinie.

De asemenea, din informația disponibilă, și candidații pentru funcția de Procuror General au fost supuși testului la poligraf.⁸⁴

82 Decizia Curții Constituționale nr. 94 din 19.12.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 146a/2016 privind controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 2495-VII din 8 decembrie 2016 „Privind numirea domnului Eduard Harunjen în funcția de Procuror General”, Monitorul Oficial al RM, 2017, nr. 50–59, nr. 24.

83 Raport de activitate al CNA pe anul 2016. Sursă: <http://cna.md/doc.php?l=ro&idc=143&id=1479>.

84 Decizia Curții Constituționale nr. 94 din 19.12.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 146a/2016 privind controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 2495-VII din 8 decembrie 2016 „Privind numirea domnului Eduard Harunjen în funcția de Procuror General”, Monitorul Oficial al RM, 2017, nr. 50–59, nr. 24.

IV. FINALITATEA

1. Legalitatea

În accepțiunea generală, prin legalitate se înțelege principiul potrivit căruia toți subiecții de drept sunt obligați să respecte legea. Pornind de la jurisprudența relevantă a Curții Constituționale⁸⁵, importanța principiului legalității presupune respectarea legilor, această exigență fiind impusă nu doar indivizilor sau persoanelor juridice private, ci și autorităților și instituțiilor publice. În măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, este important ca aceștia să acționeze în limita atribuțiilor care le-au fost acordate.

Evident, în evaluarea nivelului de garantare a principiului legalității în ocuparea/încetarea funcțiilor, cele mai relevante ar fi statisticile privind cauzele ce țin de litigiile de muncă. În lipsa unor astfel de informații generalizate, acest indicator nefiind urmărit nici de Cancelaria de Stat, studiile de caz denotă deficiențe în acest sens.

Cu titlu de exemplu ne referim la Decizia Curții Constituționale nr. 24 din 29.04.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 17a/2016 privind controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 1906-VII din 12 ianuarie 2016 (eliberarea din funcție a unui judecător)⁸⁶. Cu referire la caz, s-a reținut că, în baza principiilor care guvernează independența justiției, la realizarea procedurilor privind numirea, promovarea, transferarea, demisia sau eliberarea din funcția de judecător, pentru asigurarea separării și colaborării ramurilor puterii de stat, autoritățile sunt interdependente. S-a statuat că Parlamentul sau Președintele doar validează decizia CSM cu privire la eliberarea din funcție a judecătorilor, fără a o censura sau refuza, verificarea legalității acesteia fiind competența exclusivă a instanțelor judecătorești.

În acest context, Curtea a relevat că, în speță, Decretul Președintelui R. Moldova fost emis în baza art. 25 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, care prevede eliberarea din funcție a judecătorului în legătură cu pronunțarea unei hotărâri definitive de condamnare, deși CSM a înaintat propunerea de eliberare din funcție a judecătorului în baza cererii de demisie, conform art. 25 alin. (1) lit. a) din legea citată. Din circumstanțele speței, Curtea a observat că, la momentul acceptării de către CSM a cererii de demisie a judecătorului și al înaintării către Președintele R. Moldova a propunerii de eliberare din funcție, nu exista o hotărâre definitivă de condamnare în privința judecătorului. Decretul Președintelui R. Moldova a fost emis abia după ce hotărârea de condamnare a judecătorului a devenit irevocabilă. În acest sens, Curtea a reamintit că termenul, în interiorul căruia Președintele R. Moldova urmează să se pronunțe cu privire la eliberarea din funcție a judecătorului, la propunerea CSM, este unul restrictiv (30 zile), astfel încât Președintele R. Moldova are obligația constituțională să-l respecte.

De asemenea, Curtea a reținut că, potrivit cadrului legal, dreptul Președintelui R. Moldova de a respinge solicitarea CSM vizează exclusiv propunerea de numire în funcție a judecătorului, nu și cea de eliberare din funcție. Procedura de eliberare din funcție a unui judecător este o codecizie pe care o iau două autorități, CSM și Președintele R. Moldova. Din aceste considerente, decizia CSM este actul

85 Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 16.07.2015 privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 140 din 3 iulie 2015 privind numirea în funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului (Sesizarea nr. 31a/2015), Monitorul Oficial al RM, 2015, nr. 241–246, art. 23.

86 Decizia Curții Constituționale nr. 24 din 29.04.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 17a/2016 privind controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 1906-VII din 12 ianuarie 2016 (eliberarea din funcție a unui judecător), Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 347–352, art. 75.

primar, care stă la baza decretului prezidențial. Prin urmare, temeiurile de eliberare din funcție sunt stabilite de către CSM, Președintele R. Moldova neavând competența legală de a le modifica. În cazul în care consideră că, la eliberarea din funcție a judecătorului, CSM a încălcat prevederile legii, Președintele R. Moldova are dreptul de a contesta decizia CSM în instanța de judecată, în condițiile legii. În speță, Curtea a reținut că Președintele R. Moldova nu a avut dreptul să invoce în decretul prezidențial alt temei de eliberare din funcție decât cel stabilit de CSM. Prin urmare, s-a constatat că decretul cu privire la eliberarea din funcție a judecătorului Ivan Busuioc a fost emis cu încălcarea procedurii de adoptare.

În același context, am dori să atragem atenția asupra altor situații problematice, cum ar fi tergiversarea procedurilor de concurs, numiri întârziate în funcție, interimate îndelungate.

Cu titlu de exemplu, reamintim cazul lui Sergiu Cioclea, Guvernatorul BNM, numit în funcție la 11.03.2016, care a intrat în funcție abia pe data de 11.04.2016, deși titularul anterior de funcție depuse o cerere de demisie pe data de 21.09.2015⁸⁷.

În același context, reiterăm și cazul actualului Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, numit în funcție la 08.04.2016, deși actul de numire în funcție al titularului anterior de funcție s-a declarat neconstituțional la 16.07.2015.

Este de menționat și cazul lui Dumitru Prijmireanu⁸⁸, membru al Comisiei Naționale de Integritate, care a rămas nesubstituit, deși titularul de funcție ajunsese la vârsta de pensionare la 16.07.2013.⁸⁹ În conformitate cu pct. 16 lit. d) din Regulamentul Comisiei Naționale de Integritate, aprobat prin Legea nr. 180 din 19.12.2011⁹⁰, mandatul de membru încetează în cazul atingerii vârstei de pensionare, iar, potrivit pct. 18, unicul caz în care membrul rămâne în funcție până la numirea succesorului său, este cel al încetării mandatului, ca urmare a expirării mandatului.

2. Independența

Conex principiului legalității este cel al independenței. În opinia noastră, principiul independenței în ocuparea/încetarea funcțiilor de demnitate publică și funcțiilor publice este insuficient garantat atât timp cât cadrul legal național nu face o distincție clară între persoanele oficiale exponente ale unui interes politic deosebit și persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit.

În perioada monitorizată, acest subiect a fost reluat în Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 22.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Anexa la Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (accesul la justiție al șefului și adjunctului oficiului teritorial al Cancelariei de Stat)⁹¹. În speță, Curtea a subliniat că principiul accesului liber la justiție reprezintă facultatea oricărei persoane de a introduce o acțiune în justiție, implicând obligația cor relativă a statului de a soluționa această acțiune. În același timp, accesul liber la justiție nu este, în esență, un drept absolut și poate fi limitat atunci când limitările sunt rezonabile și proporționale cu

87 http://www.realitatea.md/parlamentul-a-acceptat-demisia-guvernatorului-bnm--dorin-dragutanu-si-a-prim-viceguvernatorului-marin-molosag--doc_35897.html. Parlamentul a acceptat demisia Guvernatorului BNM, Dorin Draguțanu și a prim-viceguvernatorului Marin Moloșag (doc).

88 CV-ul titularului poate fi accesat la: http://old.cni.md/?page_id=789.

89 <http://www.e-democracy.md/files/cni-2-ani-mariana-kalughin.pdf>, ADEPT, Comisia Națională de Integritate la doi ani de activitate: așteptări și realizări, p. 15.

90 Legea nr. 180 din 19.12.2011 cu privire la Comisia Națională de Integritate, Monitorul Oficial al RM, 2012, nr. 1–6, nr. 2, abrogată prin Legea nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 245–246, nr. 511.

91 Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 22.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Anexa la Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (accesul la justiție al șefului și adjunctului oficiului teritorial al Cancelariei de Stat), Monitorul Oficial al RM, 2016, nr. 256–264, art. 67.

scopul urmărit. Curtea a reiterat propria jurisprudență⁹² prin care s-a constatat că, potrivit art. 4 lit. a) din Legea contenciosului administrativ, nr. 793 din 10.02.2000⁹³ (Legea nr. 793/2000), legiuitorul a divizat persoanele oficiale în două categorii: persoane oficiale exponente ale unui interes politic deosebit și persoane oficiale exponente ale unui interes public deosebit. În prima categorie se includ persoanele ce dețin funcții politice în cadrul instituțiilor politice, care sunt eminentamente persoane politice și care, în exercitarea atribuțiilor, trebuie să manifeste loialitate și consecvență pentru realizarea scopurilor politice.

Astfel, Prim-ministrul, miniștrii trebuie să dea dovadă de consecvență, loialitate și atașament politic față de programul de guvernare, pentru îndeplinirea căruia au fost investiți în funcțiile respective. Dacă pentru această categorie de persoane accesul la justiție, în funcție de caz, poate fi limitat, a doua categorie de persoane oficiale, în special cele numite pentru durata mandatului, necesită un anumit grad de independență. Atribuțiile de funcție ale acestor persoane nu comportă angajare directă în activitatea politică a statului, ele se conduc numai de lege, procedura instituirii și destituirii lor din funcție este expres prevăzută în legile speciale. Astfel, în scopul îndeplinirii cu bună-credință a funcțiilor publice și exercitării depline a mandatului pentru care au fost alese sau numite, în cazul în care apare un litigiu de muncă, aceste persoane trebuie să se bucure de garanțiile unui proces echitabil. În categoria acestora ar trebui să fie incluși șeful și șeful adjunct al oficiului teritorial al Cancelariei de Stat. Curtea a reținut că exceptarea actelor de numire și revocare din funcție a acestor persoane de la contestarea în instanța de contencios administrativ privează aceste persoane de dreptul de acces liber la justiție și, într-un final, de dreptul la un proces echitabil. Este de remarcat că în Adresa la Hotărârea nr. 29 din 21.12.2010, Curtea a menționat pentru Parlament necesitatea de a opera în Anexa la Legea nr. 793/2000 o distincție între persoanele oficiale de stat, exponente ale unui interes politic deosebit, și persoanele oficiale de stat, exponente ale unui interes public deosebit, modificare care până în prezent nu a fost operată.

3. Integritatea

În anul 2016, subiectul integrității în serviciul public a fost abordat constant de către autorități.

Mai mult, reacționând la solicitările societății civile, s-a recurs și la unele gesturi inedite, cum ar fi semnarea declarațiilor de integritate de către membrii Guvernului Filip⁹⁴. În acele declarații pe propria răspundere semnatarii au afirmat că nu au comis nimic ilegal, nu s-au aflat în conflicte de interese și nu vor accepta niciun fel de sugestii sau influențe în activitatea lor. Deja la un an de la semnare, doi (Eduard Grama și Iurie Chirinciuc) dintre cei 19 membri ai Guvernului Filip, care au semnat declarații de integritate la învestire, se aflau în arest, bănuți de fapte de corupție.

Eduard Grama, ministrul agriculturii, este bănuț că ar fi participat la o schemă de înstrăinare ilegală a terenurilor ce aparțin Colegiului de Viticultură și Vinificație din Stăuceni, care, potrivit procurorilor, ar fi avut loc între anii 2012–2016.

92 Hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 16.04.2010 pentru revizuirea Hotărârii Curții Constituționale nr. 16 din 28.05.1998 „Cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărârii nr. 39 din 09.07.2001, Monitorul Oficial al RM, 2010, nr. 58–60, nr. 9; Hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 21.12.2010 pentru controlul constituționalității Legii nr. 95 din 21 mai 2010 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, Monitorul Oficial al RM, 2011, nr. 1–4, nr. 1.

93 Legea contenciosului administrativ, nr. 793 din 10.02.2000, republicată, Monitorul Oficial al RM, 2006, ediție specială.

94 <http://www.moldovacurata.md/news/view/valoarea-unor-declaratii-de-integritate-ale-ministrilor-guvernului-filip-doi-semnatari-sunt-urmariti-penal-pentru-coruptie>, Viorica Manole, Valoarea unor declarații de integritate ale miniștrilor Guvernului Filip: doi demnitari sunt urmăriți penal pentru corupție.

lurie Chirinciuc, ministrul transporturilor și infrastructurii drumurilor, a fost și el subiectul unui dosar de corupție, fiind bănuțit de organizarea unei scheme infracționale cu scopul dobândirii de mijloace financiare în proporții deosebit de mari. Procurorii susțineau că, în perioada 2016–2017, Iurie Chirinciuc și șeful Administrației de Stat a Drumurilor ar fi făcut presiuni asupra unei firme care câștigase o licitație de construcție a unui drum, ca aceasta să cedeze o parte din lucrări altor companii. Ulterior, în vara anului 2017, Iurie Chirinciuc a fost găsit vinovat de abuz de putere și trafic de influență.⁹⁵

De altfel, jurnaliștii au sesizat probleme de integritate și în privința altor membri ai Guvernului Filip.

Vasile Bâtcă, ministrul dezvoltării regionale și construcțiilor, deține firma Pabinis-Com. Aceasta a câștigat, în anii 2012–2015, mai multe licitații la Primăria și Consiliul Raional Nisporeni, pe vremea când actualul ministru era președintele acestui raion. De asemenea, firma gestionată de soția sa a câștigat o licitație în august 2016, tot la Primăria Nisporeni, în valoare de 147 de mii de lei.

Vladimir Cebotari, ministrul Justiției, și-a lansat o nouă afacere în anul 2016, compania Fly One, în care soția și sora sa aveau cote părți. Ulterior, după ce presa a scris despre aceasta, familia sa s-a retras din afacere, cel puțin oficial.

Un alt ministru care, oficial, nu mai are legătură cu businessul pe care l-a avut este Ruxanda Glavan. Ea ar fi vândut firma din domeniul farmaceutic „Glavirux”, care îi aducea profituri de milioane de lei. La fel s-ar fi retras din businessul familiei și premierul Pavel Filip.

Stela Grigoraș, ministrul muncii, protecției sociale și familiei, a fost fotografiată cum, folosindu-și poziția de serviciu, face agitație, cu un poster de promovare în mână, în favoarea votului uninominal inițiat de partidul care a propus-o în funcție, la Colegiul de Medicină din Ungheni.⁹⁶

De altfel, regula neimplicării în activități de acest gen pare să nu funcționeze. Reiterăm cazul efectuării donațiilor de către cei aproape 200 de angajați ai „Registru” în campania electorală a PDM, întreprinderea fiind în subordinea ministrului democrat Pavel Filip, actualul prim-ministru.⁹⁷

Subiectul averilor și intereselor personale ale demnitarilor a fost unul de interes sporit în perioada anului 2016. Atragem atenția asupra câtorva exemple în acest sens:

- Cazul secretarului de stat de la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale⁹⁸ – Stela Grigoraș, ministrul sănătății, muncii și protecției sociale, îl are ca subaltern pe partenerul său de afaceri, Anatol Mămăligă, secretar de stat. Cei doi au fondat împreună „Parteneriate pentru Dezvoltare” SRL, afacere care le întregeste veniturile anuale cu mii de lei. Stela

95 <http://www.moldovacurata.md/news/view/sentinta-in-dosarul-chirinciuc-a-fost-publicata-ministrul-si-a-recunoscut-vina-si-faptele-comise-dar-nu-se-stie-cu-cat-s-a-imbogatit-in-urma-actiunilor-ilegale>, Viorica Manole, Sentința în dosarul Chirinciuc a fost publicată. Ministrul și-a recunoscut vina și faptele, dar nu se știe cu cât s-a îmbogățit în urma acțiunilor ilegale.

96 În condițiile art. 10 din Legea nr. 199/2010, demnitarul poate avea calitatea de membru al partidelor politice sau al organizațiilor social-politice legal constituite, cu excepțiile prevăzute de legea specială. Demnitarul poate fie exponent al partidelor politice sau al organizațiilor social-politice în cadrul autorității publice pe care o conduce sau în al cărei cadru își exercită funcția de demnitate publică, cu excepțiile prevăzute de legea specială. Demnitarul, în exercitarea atribuțiilor funcționale, trebuie să se abțină de la propagarea doctrinei și ideologiei partidului sau organizației social-politice al cărei membru sau al cărei exponent este, inclusiv să se abțină de la participarea la colectarea de fonduri, la folosirea resurselor administrative, la afișarea însemnelor sau a obiectelor inscripționate cu sigla sau cu denumirea partidelor politice ori a candidaților acestora, de la crearea sau contribuirea la crearea unor subdiviziuni ale partidelor politice în cadrul autorității publice pe care o conduce sau în al cărei cadru își exercită funcția de demnitate publică.

97 <http://www.moldovacurata.md/news/view/ministrii-cu-firme-de-la-pdm-pavel-filip-vladimir-botnari-si-dumitru-osipov>, Olga Miron, Miniștrii cu firme de la PDM: Pavel Filip, Vladimir Botnari și Dumitru Osipov.

98 <http://www.moldovacurata.md/news/view/conflict-de-interese-la-conducerea-ministerului-sanatatii-muncii-si-protectiei-sociale>, Lilia Zaharia, Conflict de interese la conducerea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Grigoraș și Anatol Mămăligă sunt și cumetri, ministra fiind nașa de botez a copiilor secretarului de stat.

- Cazul consilierului municipal Ion Ceban⁹⁹ – Președinția a găsit o modalitate inventivă de a-l păstra pe Ion Ceban, care este și consilier municipal, în funcția de purtător de cuvânt al Președintelui R. Moldova. După ce ANI și-a expus opinia asupra eventualei situații de incompatibilitate, Ion Ceban a fost angajat în funcția de secretar al Președintelui R. Moldova, îndeplinind și atribuțiile de purtător de cuvânt.

4. Transparența

În pofida existenței prevederilor legale speciale privind transparența procesului decizional, autoritățile uneori eșuează în asigurarea acesteia, în mod special la numirile în funcții a demnitarilor.

Cu referire la perioada monitorizată, cea mai elocventă dovadă a unei transparențe deteriorate îl constituie modul în care a fost format și investit Guvernul Filip, mod condamnat de mai multe asociații obștești.¹⁰⁰

La 20.01.2016, în jurul orei 12.00, a fost publicată ordinea de zi a ședinței Parlamentului care viza acordarea votului de încredere Guvernului.¹⁰¹ La acea oră, nu erau făcute publice nici proiectul programului de activitate al Guvernului și nici lista membrilor Guvernului propus. La ora 16:40, Parlamentul a acordat vot de încredere candidatului Pavel Filip și Cabinetului acestuia.¹⁰² Guvernul a fost votat într-o ședință ce a durat circa 30 de minute, în care Prim-ministrul desemnat a citit discursul său timp de 8 minute, iar în alte 2 minute a prezentat lista Cabinetului de Miniștri. În mod arbitrar, a fost omisă sesiunea de întrebări și răspunsuri. Programul de activitate și lista Guvernului nu au fost dezbătute. Mai mult, procedura de depunere a jurământului de către membrii Guvernului a avut loc în noaptea de 20.01.2016, deși anterior publicul a fost anunțat oficial că depunerea jurământului va avea loc în altă zi. Nici măcar purtătorul de cuvânt al Președintelui R. Moldova nu a cunoscut până în ultima clipă despre momentul depunerii jurământului.¹⁰³ Evident, modul netransparent în care a fost format și investit Guvernul nu a putut să nu afecteze credibilitatea acestuia, mai ales că evenimentul a fost precedat de o scandalosă criză guvernamentală: presiunile exercitate asupra Președintelui R. Moldova pentru desemnarea unui candidat la funcția de Prim-ministru promovat cu insistență doar de un partid politic; insistența ulterioară de a desemna același candidat de către o majoritate parlamentară asupra căreia planează suspiciuni de a se fi format pe bază de corupție, șantaj și intimidări; boicotarea de către deputați a candidatului desemnat inițial de către Președintele R. Moldova; retragerea subită a celui de al doilea candidat desemnat de Președintele R. Moldova; eschivarea Guvernului Filip de la semnarea declarației de integritate propusă de societatea civilă. De altfel, pe web site-ul Parlamentului nici nu a fost plasat Programul de activitate al

99 <http://www.moldovacurata.md/news/view/presedintia-ocoleste-legea-ion-ceban-aflat-in-incompatibilitate-a-fost-angajat-intr-o-functie-tehnica>, Lilia Zaharia, Președinția ocolește legea: Ion Ceban aflat în incompatibilitate a fost angajat într-o funcție tehnică.

100 <https://promolex.md/1644-organizatiile-societatii-civile-condamna-modul-nedemocratic-in-care-a-fost-investit-guvernul-filip/?lang=ro>, Comunicat de presă, Organizațiile societății civile condamnă modul nedemocratic în care a fost investit Guvernul Filip.

101 <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=UgNXe%2f4MjUY%3d&tabid=128&mid=506&language=ro-RO>, Ordinea de zi a ședinței Parlamentului din 20.01.2016.

102 <http://agora.md/live/1051/live--parlamentul-dezbate-programul-de-guvernare-si-componenta-cabinetului-filip>, Live. Parlamentul dezbată Programul de guvernare și componența Cabinetului Filip.

103 <http://agora.md/stiri/15822/video--purtatorul-de-cuvant-al-presedintelui--vlad-turcanu-si-a-dat-demisia>, Video, Purtătorul de cuvânt al președintelui, Vlad Țurcanu și-a dat demisia.

Gvernului aprobat, precum nici alte informații adiționale (cum ar fi CV-urile membrilor propuși ai Gvernului).¹⁰⁴

În principiu, informațiile despre membrii Gvernului, ulterior, pot fi găsite pe web site-urile autorităților. Această constatare, însă, nu este valabilă pentru informațiile referitoare la secretarii de stat ai ministerelor. Pe web site-urile autorităților nu au fost disponibile decât CV-urile secretarilor de stat Mihail Beregoi¹⁰⁵ și Anatol Mămăligă. De altfel, autoritățile interpretează diferit subiectul transparenței. Astfel, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului ne-a refuzat remiterea CV-urile secretarilor de stat, invocând caracterul personal al datelor, iar alte trei autorități (Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale) nu ne-au răspuns la solicitări.

Este de remarcat sporirea transparenței concursurilor prin portalul www.cariere.gov.md, care, însă, ar putea fi dezvoltat prin informații cuprinzătoare referitoare la rezultatele concursurilor.

Nici web site-ul Președinției (www.presedinte.md) nu este mai cuprinzător, conținând doar date referitoare la Președintele RM, nefiind plasate careva date referitoare la profilul conducătorului Aparatului¹⁰⁶.

În ceea ce privește web site-ul Parlamentului, acesta conține materialele conexe concursurilor, acestea fiind însă dispersate la diferite rubrici. Astfel, la rubrica Transparența decizională, subrubrica Numiri în funcție¹⁰⁷ pot fi găsite informațiile referitoare la concursurile pentru funcția de Guvernator al BNM, pentru cea de membru al Consiliului de supraveghere al BNM, însă materialele conexe concursului pentru ocuparea funcției de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului nu pot fi decât spicuite din diferite rubrici.

Este de menționat că pe web site-ul Parlamentului, în virtutea unor norme exprese de drept¹⁰⁸, sunt plasate avizele consultative ale SIS în privința candidaților la funcțiile de membru al Comisiei Electorale Centrale¹⁰⁹, însă textul acestora nu convinge că acești candidați au fost supuși efectiv și plenar procedurilor de verificare.

104 <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3030/language/ro-RO/Default.aspx>

105 <http://www.mai.gov.md/ro/content/mihail-beregoi>

106 <http://presedinte.md/rom/aparatul-presedintelui>

107 <http://www.parlament.md/TRANSPAREN%C8%9AADECIZIONAL%C4%82/Numiri%C3%AEfunc%C8%9Bie/tabid/232/language/ro-RO/Default.aspx>

108 Art. 19 alin. (3) din Codul electoral, nr. 1381 din 21.11.1997, Monitorul Oficial al RM, 1997, nr. 81, art. 667.

109 <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=8v3fUG9Ezo%3d&tabid=232&language=ro-RO>, <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=WNbz1jCrSw%3d&tabid=232&language=ro-RO>.

CONSIDERAȚII FINALE: CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Pornind de la constatările Raportului, dimensiunile monitorizate ar putea fi evaluate cu **calificativul mediu** din următoarele considerente:

- există prevederi legale privind ocuparea/încetarea funcțiilor publice, însă în unele cazuri acestea nu acoperă toate situațiile/aspectele/procedurile, nefiind întotdeauna suficient de clare și aplicabile;
- au fost înființate comisii de concurs, însă informațiile nu atestă faptul și nu ne oferă posibilitatea să constatăm dacă toate comisiile de concurs au funcționat plenar și eficient;
- prevederile legale se pun în aplicare, însă sunt înregistrate și eșecuri în implementare;
- principiile legalității, independenței, integrității și transparenței nu sunt garantate suficient.

Dintre toate autoritățile monitorizate, mai performant pare a fi Guvernul, urmat de Parlament, care, însă, în procesul de numiri nu întotdeauna acționează cu celeritate, o problemă constituind și practicile neuniforme ale acestuia. Președintele R. Moldova pare să nu pună în valoare procedurile de concurs, numirile în funcțiile monitorizate fiind efectuate prin transfer sau promovare.

Starea de fapt poate fi îmbunătățită prin:

- Completarea Legii nr. 199/2010 cu prevederi generale referitoare la exigențele (cetățenia, domiciliul, studiile, experiența, reputația) funcției de demnitate publică, dar și temeiurile încetării mandatului înainte de termen. Fortificarea mecanismelor de responsabilizare a demnitarilor prin excluderea cuvântului „poate” din art. 23 alin. (3) din legea citată;
- Completarea Legii nr. 132/2016 prin prevederi care ar defini noțiunile de activitate didactică, științifică și de creație, dar și ar clarifica noțiunea de activitate remunerată;
- Completarea Legii nr. 199/2010 și a Legii 158/2008 prin prevederi care ar asigura conformitatea acestora cu Legea nr. 271/2008 în partea ce ține de suspendarea din funcție a titularului în privința căruia sunt identificați factori de risc, dar și eliberarea din funcție a titularului în privința căruia s-a luat o decizie privind incompatibilitatea.
- În cazul în care unul din temeiurile revocării din funcție constituie exprimarea neîncrederii, este important să se concretizeze motivele și procedurile aplicabile. Ne referim la art. 13 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 753 din 23.12.199 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.
- În aceeași ordine de idei, în cazul în care unul din temeiurile revocării din funcție constituie comiterea unei abateri/încălcări grave, este important de specificat care din abateri/încălcări sunt grave. Ne referim la art. 23 alin. (10) din Legea nr. 548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, art. 22 alin. (9) lit. a) din Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal.
- Excluderea declarației de avere și interese personale din actele necesare pentru depunerea dosarului de participare la concurs pentru funcția de judecător și procuror (art. 9 alin. (6) lit. h) din Legea nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului; art. 22 alin. (2) lit. h) din Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură). În conformitate cu prevederile Legii nr. 133/2016, candidații la funcții nu sunt subiecți ai declarării, iar CSM și CSP nu sunt organe de control al averii și intereselor personale. De altfel, situația financiar-materială, dar și eventualele situații de conflict de interese, sunt examinate în procesul de verificare a candidaților și titularilor de către SIS.

- Dezvoltarea legislației naționale, într-un act legislativ separat, prin prevederi privind responsabilitatea ministerială. Aceste prevederi sunt absolut necesare într-un stat care se declară orientat spre asigurarea integrității agenților publici și care conștientizează lipsa acesteia. Preocupările pentru proiectul de Lege privind răspunderea ministerială au început de mai bine de zece ani în urmă, un astfel de proiect intrând în Parlament în anul 2000, proiect respins prin Hotărârea Parlamentului nr. 1284 din 06.10.2000. Ulterior, elaborarea proiectului de Lege privind răspunderea ministerială a continuat să rămână în agenda guvernamentală, Planul de activitate a Guvernului pe trimestrul IV al anului 2006, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1130 din 29.09.2006, fără a reuși, însă, să fie promovat. Ultima încercare de promovare a unui asemenea proiect a fost întreprinsă în 2011, fiind înregistrat un proiect de lege în acest sens de un grup de deputați, care, însă și-au retras inițiativa legislativă.
- Elaborarea unui act legislativ unic care ar prevedea modul de organizare și desfășurare de către Parlament a concursului pentru ocuparea funcțiilor de demnitate publică. Un astfel de document ar uniformiza și eficientiza practicile, oferind mai multă previzibilitate și siguranță normelor care reglementează întreg procesul.
- Îmbunătățirea considerabilă a Legii nr. 271/2008, potrivit recomandărilor din textul Raportului, în special prin: concretizarea în cea mai mare măsură posibilă a factorilor de risc; excluderea de sub incidența legii a candidaților la funcția de Președinte al R. Moldova; completarea cu prevederi care să asigure răspunderea conducătorilor autorităților publice în cazuri de neinformare a organului de verificare despre situații de încălcare de către titulari și candidații la funcțiile publice a condițiilor și restricțiilor stabilite de lege pentru ocuparea funcției publice, despre factorii de risc deveniți cunoscuți și despre alte împrejurări ce prezintă amenințare pentru interesele securității naționale; completarea cu prevederi care să asigure răspunderea conducătorilor autorităților publice pentru neinițierea verificării, dar și pentru numirea în funcție a unor persoane neverificate; completarea prin prevederi care să asigure aplicarea procedurilor de verificare la promovarea în funcție; transparentizarea rezultatelor verificărilor efectuate în privința persoanelor cu funcții de demnitate publică și a funcționarilor publici de conducere de nivel superior, eventual, prin întocmirea unui sumar plasat pe web site-ul SIS; obligarea SIS să publice anual pe web site note analitice generalizate privind verificarea titularilor și candidaților la funcții; în cazul organelor colegiale – asigurarea accesului membrilor la avizele SIS.
- Îmbunătățirea esențială a Legii nr. 269/2008, potrivit recomandărilor din textul Raportului, în special prin: clarificarea statutului poligrafologului și al asistentului poligrafologului (subordonarea acestora); stabilirea tarifelor pentru testarea repetată inițiată de persoana testată; completarea cu prevederi care să asigure responsabilizarea poligrafologului, asistentului poligrafologului, translatorului, avocatului; garantarea dreptului persoanei testate de a avea acces, cel puțin parțial, la materialele testării; modificarea normelor de drept, astfel încât să se asigure că rezultatele testării sunt prezumtive, au o semnificație de orientare și nu constituie unicul temei pentru luarea unei decizii în privința persoanei testate, constituind, în același timp, temei pentru efectuarea unor măsuri suplimentare de verificare a informațiilor obținute în cadrul testării; concretizarea statutului organizațional-juridic al Comisiei de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului; îmbunătățirea normelor în ceea ce privește controlul din partea Comisiei pentru securitate națională, apărare și ordine; excluderea controlului din partea procuraturii asupra procesului de testare la poligraf.

- În același context, asigurarea conformității cu alte legi (cum ar fi Legea nr. 132/2008 și Legea nr. 269/2008) în ceea ce privește caracterul prezumtiv și de orientare al rezultatelor testului la poligraf.
- Nedepășirea competenței atribuite prin lege Comisiei de stat pentru testarea cu utilizarea poligrafului, atribuțiile acesteia nefiind extinse asupra poligrafologilor din domeniul privat.
- Revizuirea Legii nr. 793/2000 în vederea unei distincții mai clare între persoanele oficiale exponente ale unui interes politic deosebit și persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit.
- Valorificarea de către Președintele R. Moldova a prevederilor privind ocuparea prin concurs a funcțiilor de conducător și adjunct ai conducătorului Aparatului.
- Asigurarea unei componente echilibrate și potrivite a comisiilor pentru organizarea și desfășurarea concursului de ocupare a funcțiilor publice de conducere de nivel superior. În componența acestora, pe lângă descendenții din mediul academic, ar trebui să se regăsească și persoane cu experiențe efective în serviciul public.
- Mai multă diligență în organizarea și desfășurarea concursurilor, în condițiile legii și a termenelor rezonabile.
- Evitarea practicilor de extindere a mandatelor, care în condițiile legii sunt încetate, precum și a unor interimate îndelungate.
- Promovarea prestigiului funcției publice, prin campanii de advocacy, una din problemele constatate de autorități fiind numărul mic de participanți la concurs.
- Extinderea, în practică, a procedurilor de concurs asupra conducătorilor adjuncți ai autorităților.
- Examinarea și punerea în valoare a recomandărilor societății civile privind îmbunătățirea procedurilor referitoare la cariera judecătorilor.
- Respectarea de către autorități a obligației de inițiere a verificării titularilor și a candidaților la funcții publice.
- Asigurarea resurselor (umane și materiale) necesare testării la poligraf. Verificarea și monitorizarea mijloacelor tehnice utilizate în procesul de testare la poligraf, care trebuie să corespundă cerințelor stabilite de legislația privind reglementarea tehnică.
- Transparentizarea procedurilor de concurs prin elaborarea unor rubrici separate, pe web site-urile oficiale ale autorităților, privind concursurile publice. Acestea ar trebui să conțină prevederi legale relevante pentru procedurile de concurs, componența comisiilor de concurs, anunțurile publice referitoare la lansarea concursurilor, rezultatele concursurilor, numărul de participanți și persoane admise la concurs, informații referitoare la învingător, nota finală obținută de acesta în rezultatul concursului. Aceste informații sunt deosebit de importante, în mod special, în cazul persoanelor care obțin funcții de demnitate publică, funcții publice de conducere de nivel superior și funcții publice de conducere.

ABREVIERI

ANI	Autoritatea Națională de Integritate
ANSA	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
ANRCETI	Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
ARFC	Agenția Relații Funciare și Cadastru
AT	Agenția Turismului
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
BRI	Biroul Relații Interetnice
CNA	Centrul Național Anticorupție
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CNPDCP	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSP	Consiliul Superior al Procurorilor
MA	Ministerul Apărării
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MDRC	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
MEd.	Ministerul Educației
MEc.	Ministerul Economiei
MM	Ministerul Mediului
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MS	Ministerul Sănătății
PLDM	Partidul Liberal Democrat din Moldova
PDM	Partidul Democrat din Moldova
PG	Procuratura Generală
PL	Partidul Liberal
PCRM	Partidul Comuniștilor din RM
PSRM	Partidul Socialiștilor din RM
SPPS	Serviciul de Protecție și Pază de Stat
SIS	Serviciul de Informații și Securitate al R. Moldova
SV	Serviciul Vamal din subordinea Ministerului Finanțelor
fdp	funcție de demnitate publică
fpc	funcție publică de conducere
fpe	funcție publică de execuție
fpcns	funcție publică de conducere de nivel superior
fpss	funcție publică cu statut special
pdt	post de deservire tehnică
pcpfdp	post din cabinetul persoanei cu funcție de demnitate publică

Asociația Promo-LEX

Ștefan cel Mare 127, Chișinău, Republica Moldova

tel./fax: + 373 / 22 45 00 24, 44 96 26

e-mail: info@promolex.md, web: www.promolex.md, www.monitor.md

Pentru corespondență: C.P. 89. MD-2004, Chișinău, Republica Moldova